

novoles

glasilo delovne organizacije

Glasilo ureja uredniški odbor: Alfonz Šterbenc (glavni in odgovorni urednik), Ivan Balog, Marjan Grabnar, Alenka Gorše, Vanja Kastelic, Mladen Majster, Gorazd Kosmina, Majda Medved, Stanka Snidaršič, Tatjana Šoško, Jože Novinec. Izdaja Delovna organizacija Novoles, lesni kombinat n. sol. o. Novo mesto – Straža. Glasilo izhaja mesečno v nakladi 3100 izvodov in je po mnenju sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije z odločbo št. 421/72 z dne 31. januarja 1978 oproščeno temeljnega prometnega davka. Grafična priprava in Tisk: Tiskarna Novo mesto.

Obisk podpredsednika IS skupščine SRS tov. Bohoriča in podpredsednika skupščine SRS tov. Kneza

Dne 2. 8. 1988 je bil v Novolesu obisk predstavnika skupščine SRS in izvršnega sveta skupščine SRS. Obravnavali smo problematiko gospodarjenja v Novolesu. Izčrpano poročilo je podal tov. Pavlič, predsednik KPO.

Podpredsednik izvršnega sveta skupščine SRS je naša prizadevanja podprl in jih ocenil za pravilna, nato pa nas seznanil z nekaterimi prizadevanji, ki jih izvaja izvršni svet, zlasti pa vprašanja:

- gospodarske preнове
- vprašanja razvoja in razvojnega dinarja. Pri tem je poudaril, da se bodo ta sredstva usmerjala za:
 - inovacijske projekte
 - izvozne projekte
 - drobno gospodarstvo

Novoles ima interes, da se vključi v ta prizadevanja, ker imamo v pripravi nekatere projekte, ki so primerni, da konkuriramo za ta sredstva.

Tov. Bohorič je obljubil, da se bodo vključili v kolikor bo potreba, za realizacijo našega projekta prodaje tehnologije »Kolpa san« v Sovjetsko Zvezo.

Uspešno izvedena zahteva tujega kupca

Ker smo ob reklamacijah tujih kupcev sledili enaki pripombi na žigovanje sedežev stolov in gugalnikov, smo se v TOZD TDP odločili, da zadevi pridemo do kraja.

Žig MADE IN YUGOSLAVIA je bil v večini primerov nečitljiv in razmazan. Ob predlogu V. D. vodje tehnološke priprave dela Jureta Legana, smo opravili razgovor s tehnologom vzdrževanja Turk Francom, ki je kasneje tudi napravo skonstruiral in v sodelovanju vzdrževalca Hrstar Ivana tudi napravil. Kvalitete in funkcije naprave so:

- čitljiv in estetsko izveden vtičnik napis
- hitrejša in linijska izdelava napisa
- napravo je možno premikati po potrebi
- sedeži se ne odrgnejo, ker so podložni deli oblečeni s filcem
- napravo spravimo v pogon s tipko, tako da ne more priti do poškodb

Dokaz, da smo lahko kos vsakemu problemu, ob pravilnem pristopu in kasnejši pravilni organizaciji izvedbe.

V. d. vodja tek. in inv. vzdrž.
Silvo Mišjak

Medobčinski sklad
za drage medicinske
instrumente
pri Občinskem odboru
Rdečega križa Novo mesto

zahvala

OSNOVNI ORGANIZACIJI
SINDIKATA NOVOLES
TOZD BLAGOVNI PROMET
NOVO MESTO, ZA PRISPEVEK
DIN 50.000.-
NAMESTO CVETJA NA GROB
HELENE ČARMAN

NOVO MESTO 14.7.1988

P. n. 25. IV. 1988
Tovarna pohoštva
NOVOLE S

YU - 68000 Novo mesto Prispelo dne _____
št. _____ Datum 14.04.1988

Ihr Zeichen _____ Datum _____

**Predmet: smučarske počitnice naših šolarjev,
zahvala**

Spoštovane tovarišice,
spoštovani tovariši,
drage rojakinje in rojaki v domovini,

v imenu šolarjev slovenske dopolnilne šole, v imenu upravnega odbora Slovenskega kulturno-sportnega društva KRKA v Hannoveru in v osebno imenu, se Vam zahvaljujemo za Vašo pomoč pri organiziranju smučarskih počitnic naših šolarjev.

Z bresplačnim odstopom Vaših zelo lepo urejenih prostorov v Bohinjski Bistrici ste nam napravili veliko uslugo za katero se Vam napriscneješe zahvaljujemo.

Učenci dopolnilne šole slovenskega jezika v Hannoveru so se v domovini srečali z svojimi vrstniki, naučili so se veliko novega, spoznali so naše lepe Julice in poglubilili ljubezen do domovine.

Želimo, da bi se v bodoče našla prilika, da tudi člani Vašega kolektiva in njihovi šolarji pridejo k nam na obisk v Hannover. Vsako sodelovanje nam je v prepričanje, da nas v domovini niste pozabili.

S spoštovanjem in prisrčnimi pozdravi
predsednik UO KRKE podpredsednik UO KRKE
Rafko Klančar Zvonko Veršič

Razstava na Dvoru

V Novolesu tozd TG Dvor smo pripravili zanimivo razstavo o železolivarni na Dvoru. Dodatek k razstavi so bile tudi fotografije Dvora in Novolesa v novjšem obdobju ter nekateri zanimivi detajli iz proizvodnje.

Razstava je bila odpreta od 8.-26. avgusta. Namen razstave je bil v glavnem ta, da delavci spoznajo kakšne umetniške predmete so ulivali dvorski livarji v prejšnjem stoletju. Poleg umetniških predmetov, kateri so se ohranili, še vedno kljubuje zobu časa plavž, kateri je priča te zgodovinske dediščine. Okolica plavža je lepo očiščena in posajena s travo ter okrasnim grmičevjem.

Železarna je začela delovati 17. 4. 1796 leta. Pobudo za to so dali knezi Auerspergi, ki so imeli velika posestva na Češkem

in Slovenskem. Železovo rudo so kopali kar v bližnji okolici. Kasneje se je kopanje rude razširilo vse do Trebnjega in Črnomlja. Leta 1823 je železarna zaposlila modelirja in umetniškega livarja iz Saške in mnoge mojstre iz Češke. 1835. navajajo, da je bilo v dvorski livarni zaposlenih preko 800 ljudi. Poleg vodstva so imeli tudi tovarniškega zdravnika in svojega učitelja.

Izdelovali so najrazličnejše predmete: likalnike, jedilni pribor, železne ograje, stopnice, mostove, spomenike, peči, svečnike, kipce, valje za valjanje pločevine in drugo. Marsikje v Evropi še danes obstajajo dragoceni izdelki: oprema Auerspergove palače na Dunaju, most preko Vltave v Pragi, top in

železne krogle na Kalamegdanu (Beograd) in še mnogo kje. Zelo zanimiva je tudi Marinčeva zbirka, mnogo predmetov pa je ohranjeno po domovih ter v Dolenjskem muzeju.

Gradnja železniške proge, ki ni šla po dolini Krke in pomanjkanje kvalitetne železove rude je zavrla razvoj in nadaljni obstoj železarne. Prevoz s konji in vozovi je postal predrag. Dvor je postal odroččen kraj, stran od hitrih železniških prevozov.

1. oktobra 1891. leta je bila železarna ukinjena. To je bil za Dvor hud udarec. 3. julija 1901. leta je dvorski župan poslal kranjskemu deželnemu zboru v Ljubljani prošnjo, naj pomaga, da bi na Dvoru nastala kakršnakoli tovarna, da se bo s tem preprečilo izseljevanje ljudi v tujino. Rešitve ni bilo. 1890. leta je bilo v dvorski občini še 1600 PREBIVALCEV, v januarju 1901. leta pa le še 1300. Železarna je začela propadati.

Pomembnost železarne na Dvoru ni bila samo v tem, da so imeli ljudje svoj zaslužek, ampak tudi v tem, da so delavci imeli napisane predpise po katerih so se morali ravnati. Ti predpisi so redkost v tedanji Evropi.

Začetek dela je naznanil tovarniški zvonec. Delali so od 6. ure zjutraj do sedme ure zvečer. Za zajtrk so imeli čas od pol osme do osme ure, za kosilo pa

od dvanajstih do enih. Vsak ponedeljek in vsako sredo delajo do šestih zvečer. Praznični dnevi, ki so plačani, čeprav ne delajo so: sveti večer, velikonočna sobota, ko se ne dela pol dneva. Zelo strogi so bili glede zamujanja (kdor je zamudil večkrat je bil odpuščen). Stroge in visoke kazni so bile denarne kazni za polomljeno orodje. Za nered in pomanjkanje čistoče na delovnem mestu in drugo.

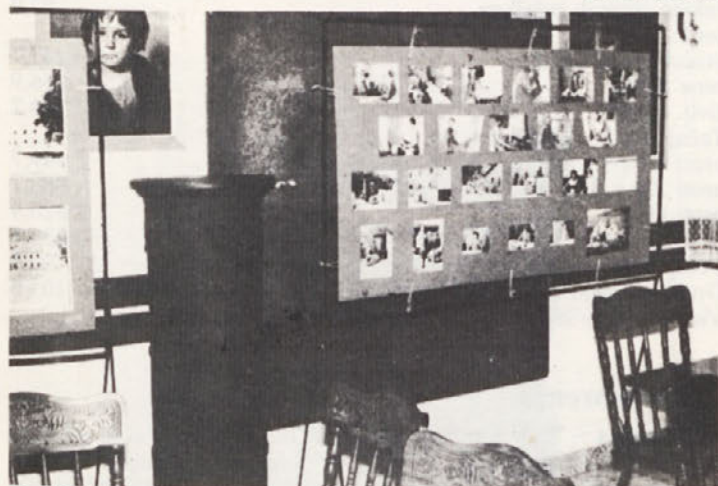
Ob prenehanju delovanja tovarne so zaposlenim pridnim delavcem iz bratovske skladnice izplačali odškodnino. V bratovsko skladnico so vplačevali vsi zaposleni delavci določene zneske. V sklopu livarne je nekoč bila tudi stavba z gostilno, mesnico in pekarijo, kjer so delavci lahko kupovali s posebnim »tovarniškim« denarjem.

Ponosni smo, da delamo v teh prostorih železarne, katera je ponesla slavo Kranjske v svet. Žal so ti prostori tudi pretesni za takšno proizvodnjo.

Pri razstavi, ki hrani delček zgodovine dela in življenja ljudi v tem delu Suhe krajine nosi levji delež Dolenjski muzej Novo mesto, pomagali pa so še OO ZSMS TG Novoles Dvor, Kulturno društvo Dvor, komisija za kulturo Novoles TGD in osnovna šola Žužemberk.

Dvor 20. 8. 1988

Mirtič Slavko

Detalj iz razstave

Peči, izdelek železarne Dvor

VESTI

Kadrovske vesti za mesec junij 1988

TOZD TVP: PRIŠLI: Božena Gajič, Vlasta Strašek, Slavka Franko, Anica Hočevar, Martina Kobe, Irena Hrovatič, Ivanka Turk, Marjana Može, Igor Kastelic, Jože Bartol, Franci Zupančič (vsi iz TPP).
ODŠLI: Apolonija Cimeša (upokojitev), Metoda Mesojedec (upokojitev).

TOZD ŽAGA: PRIŠLI: Draško Maksimović (iz JLA), Jože Ilar (iz JLA), Slobodan Jotanović, Anton Turk, Franc Kastelic, Janez Plantan, Ivan Erlih, Zlatko Krupič (vsi iz TPP), Ladislav Pucelj, Janez Primc, Janez Šmajdek, Živko Foršček, Martin Šafar (vsi iz TSP)

ODŠLI: Franc Kulovec (upokojitev), Nedo Šobota (sporazum), Anton Modic (v JLA), Ivan Murn (JLA), Andrej Ravnohrib (v JLA), Tomo Đukić (disciplinska), Jože Juršič (v JLA), Marjan Bradač (v JLA), Štefan Koncilja (v JLA), Mijo Martinović (v JLA), Marjan Krnc (v JLA), Niko Poplašen (v JLA), Franc Sašek (v JLA), Matija Kodelič (upokojitev), Ciril Hočevar (upokojitev)

TOZD BOR: PRIŠLI: Jože Kunej (iz JLA), Martin Pavlovič (iz JLA)

ODŠLI: Amalija Novak (upokojitev), Darja Radanovič (sporazum), Roman Gošek (v JLA), Igor Kodrič (v JLA)

TOZD TPI: ODŠLI: Tomaž Struna (v JLA), Ciril Glavič (v JLA), Terezija Beg (upokojitev)

TOZD IGK: PRIŠEL: Bojan Starič

ODŠEL: Slavko Smole (v JLA)

TOZD TDP: PRIŠLI: Andrej Kužnik, Jernej Kužnik, Slavko Murn, Jože Kastelic, Slavko Medle (vsi iz JLA), Branko Gazvoda, Marjan Juršič, Jože Lukšič, Stanko Murn, Peter Hrovat, Stanislav Kralj, Jože Cimermančič, Jože Sašek, Janez Hrovatič, Ivan Klemenčič, Bogdan Golobič, Franc Luzar, Anton Jarc, Anton Boltes, Franc Bregar, Jože Kastelic, Štefan Ilnikar, Fani Nosan, Jožica Sajovic (vsi iz TPP)

ODŠLI: Brigita Ribič (sporazum), Marija Podržaj, Terezija Hočevar, Slavka Besek, Alojz Rezelj, Jože Kren, Silvo Fifolt (vsi upokojitev), Damjan Didovič (disciplinska izključitev), Niko Idžanovič (v JLA), Janez Novak (v JLA)

TOZD TSP: PRIŠLI: Robert Hrovat, Ciril Avguštin, Martin Koncilja (vsi iz JLA)

ODŠLI: Marija Vidmar (upokojitev), Marko Štravs (v JLA), Aleš Zaman (v JLA), Martin Šafar, Ladislav Pucelj, Jože Primc, Janez Šmajdek, Živko Foršček (na ŽAGO)

TOZD TPP: ODŠLI: Božena Gajič, Vlasta Strašek, Slavka Franko, Anica Hočevar, Martina Kobe, Irena Hrovatič, Ivanka Turk, Marjana Može, Igor Kastelic, Jože Bartol, Franci Zupančič (vsi v TVP), Jože Klemenčič, Janez Udovč, Peter Jerman (vsi v JLA), Fani Nosan, Jožica Sajovic, Branko Gazvoda, Marjan Juršič, Jože Lukšič, Stanko Murn, Peter Hrovat, Stanislav Kralj, Jože Cimermančič, Jože Sašek, Janez Hrovatič, Ivan Klemenčič, Bogdan Golobič, Franc Luzar, Anton Jarc, Anton Boltes, Franci Bregar, Jože Kastelic, Štefan Ilnikar (vsi v TDP), Marija Plut, Karmen Avbar, Miha Srebrnjak (vsi v BLP), Jože Bradač (TES), Stane Miholjanec (v TKO), Zlatko Krupič, Ivan Erlih, Janez Plantan, Franc Kastelic, Anton Turk, Slobodan Jotanović (vsi na ŽAGO)

TOZD LIPA: PRIŠLI: Branko Žulič (iz JLA)

ODŠLI: Jože Kranjc, Franci Zupančič, Franc Švalj (vsi v JLA)

TOZD TAP: ODŠEL: Gašan Gjugja (samovoljno)

TOZD TKO: PRIŠLI: Kaja Papič, Irena Milek, Željko Mavrentič, Mihael Arnež, Josip Mihelič, Sandi Flajnik, Miroslav Turkovič, Salih Murtič, Stane Miholjanec (iz TPP)

ODŠLI: Branko Kapušin (izjava), Nataša Bajuk (sporazum)

TOZD TES: PRIŠLI: Jože Bradač iz TPP, Konrad Špoljar

ODŠLA: Jožica Pirc (DSSS)

TOZD TGD: PRIŠLI: Silvester Koželj (iz JLA), Mihael Ozimek

TOZD BLP: PRIŠLI: Miha Srebrnjak, Marija Plut, Karmen Avbar

ODŠEL: Zvone Hacin (upokojitev)

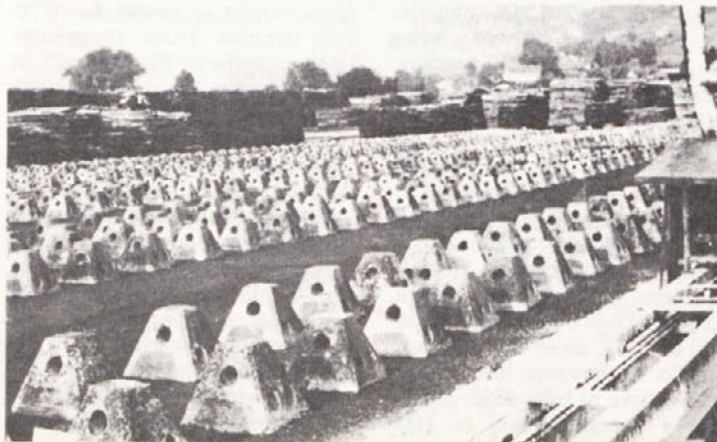
DSSS: PRIŠLI: Vid Fajdiga, Jožica Pirc (iz TES)

ODŠLI: Anton Uhan (upokojitev), Ivan Peperko (sporazum), Stane Pezdič (upokojitev), Franc Renuša (upokojitev)

TOZD LIPA: PRIŠLA: Jožefa Zorko
TOZD TKO: PRIŠLA: Manda Dražetič (iz TSP)
ODŠLI: Vladimir Lucijanič (sporazum), Alojz Kukovec (upokojitev)
TOZD TES: PRIŠLA: Judita Zajc
ODŠLA: Anton Miklič (v JLA)
TOZD TGD: PRIŠEL: Andrej Primc (iz JLA)
DSSS: PRIŠEL: Uroš Kralj (iz ŽAGE)

Število zaposlenih delavcev na dan 30. 6. 1988

TOZD	MOŠKI	ŽENSKÉ	SKUPAJ
TVP	120	151	271
ŽAGA	178	35	213
TPI	63	22	85
BOR	75	51	126
SIGMAT	120	37	157
IGK	62	41	103
TDP	232	217	449
TSP	144	141	285
TPP	62	39	101
LIPA	98	35	133
TAP	77	61	138
TKO	133	64	197
TES	121	30	151
TGD	60	62	122
BLP	95	46	141
DSSS	122	122	244
SKUPAJ	1762	1154	2916

Na prvi pogled zglada kot da bi bile to protitankovske ovire. Pa niso, to so podstavki za nalaganje žaganega lesa, ki se bo sušil na prenovljenem skladišču

Kadrovske vesti za mesec julij 1988

TOZD TVP: Prišli: Cirila Avguštin, Ramiza Čaušević, Tončka Derganc, Zvonko Šenica, Marija Gnidovec, Darko Šenica, Ana Kren, Greta Vene, Marija Šenica (vsi iz TSP)

ODŠLA: Marija Boh

TOZD ŽAGA: PRIŠLI: Janez Mlakar, Jože Banič, Branko Strahan (vsi iz TPP), Marija Krevs, Manda Poplašen, Anica Klobučar, Ciril Avsenik (vsi iz TSP), Zorica Poplašen, Bojan Tomašev (iz JLA)

ODŠEL: Uroš Kralj (DSSS)

TOZD TPI: PRIŠLA: Zdenka Rokavec

TOZD SIGMAT: ODŠEL: Anton Gošek (upokojitev)

TOZD TDP: PRIŠLI: Marija Jančar, Ivanka Gazvoda, Jožefa Hrovatič (iz TPP)

ODŠLI: Andrej Jarc, Rudi Škrbe, Franci Legan, Dušan Košmerlj, Alojz Kafol, Bojan Špringer (vsi v JLA), Miladin Berak (samovoljno), Kata Zilinski (samovoljno), Branka Trščinar (sporazum)

TOZD TSP: ODŠLI: Ciril Avsenik, Anica Klobučar, Manda Poplašen, Marija Krevs (vsi na ŽAGO), Cirila Avguštin, Ramiza Čaušević, Tončka Derganc, Marija Šenica, Greta Vene, Ana Kren, Darko Šenica, Marija Gnidovec, Zvonko Šenica (vsi v TVP) Manda Dražetič (v TKO)

TOZD TPP: PRIŠLI: Janez Mavsar (iz JLA), Janez Šašek (iz JLA) Jože Zelinger (iz JLA)

ODŠLI: Jožefa Hrovatič, Ivanka Gazvoda, Marija Jančar (vsi v TDP), Janez Mlakar, Branko Strahan, Jože Banič (vsi na žago)

Število zaposlenih delavcev na dan 31. 7. 1988

TOZD	MOŠKI	ŽENSKÉ	SKUPAJ
TVP	122	157	279
ŽAGA	182	39	221
TPI	63	23	86
BOR	75	51	126
SIGMAT	119	37	156
IGK	62	41	103
TDP	225	218	443
TSP	141	130	271
TPP	62	36	98
LIPA	98	36	134
TAP	77	61	138
TKO	131	65	196
TES	120	31	151
TGD	61	62	123
BLP	95	46	141
DSSS	123	122	245
SKUPAJ	1756	1155	2911

Notice št. 16

1. Splošni gospodarski tokovi

Kazalci za obdobje: I–VI/88 za SFRJ I–VI/87

industrijska proizvodnja	98,3
izvoz	115,4
uvoz	98,3
promet (stalne cene)	100,3
zaloge gotovih izdelkov	93,9
cene:	
proizv. cene v ind.	245,7
cene detajl.	256,9
življ. stroški	260,2
Tečaj DIN – nominalni:	
proti košari 7 konvert. valut	2.449,7
proti ZDA \$	1.888,7
proti DM	2.820,4
proti klir. obr. enoti	2.231,5
Tečaj DIN – realni (na 30–11/83)	90,8
Družbeni proizvod. (stalne cene)	103,6
Vir: PV 2555/88	

2. Konkurenca

2.1. **Ivanjica** – lesni kombinat v Ivanjici bo rekonstruiral tovarno za proizvodnjo elementov, ki so potrebni za izdelavo montažnih hiš ter tovarno iverice. Kapaciteta: 3.500 montažnih hiš, 15.000 m³ iverice na leto. Planirajo tudi gradnjo obrata za proizvodnjo elementov za masivno pohištvo.

2.2. **Španija** – v zadnjih dveh letih je opaziti oživiljanje povpraševanja po lesu kot gradbenem elementu. Ker Španija sama nima dovolj kapacitet za to proizvodnjo, sodeluje s švedskimi tovarnami. Lani je bilo v Španiji zgrajenih okoli 14.000 lesenih vikendov, letos jih predvidevajo okoli 40 – 45.000, v naslednjih petih letih pa planirajo gradnjo 125.000 lesenih vikendov na leto.
Vir: PV 2557/88

Management

Podjetništvo in razvoj izdelkov

Pojem podjetništva ne označuje (več) lastništva in vodenja poslovanja, ampak prej ustvarjanje in upravljanje novih poslovnih priložnosti, še zlasti za spodbujanje inoviranja v državah, kjer se je gospodarski razvoj upočasnil. Uspešen podjetnik se odlikuje po tem, kako obvladuje in uravnotežuje oblikovanje in odvrčanje tveganja (most med podjetništvom in ustvarjalnostjo). Podjetnik je pač predvsem

vizionaren aktivist, ki najprej išče nove možnosti in jih preverja, v kasnejših fazah procesa pa se tudi močno trudi zmanjšati tveganje. Podjetništvo je torej ustvarjalno upravljanje inovacij. Poslovno obnašanje obsega: fleksibilnost poslovanja in organizacije, povezavo podjetništvo-obvladovanje izdelka, potrebo po hitrosti pri razvijanju novih izdelkov, sposobnost odkrivati in izrabljati nove kombinacije tehnoloških in tržnih možnosti v njihovi sinergiji.

Povzeto: NG št. 1/88

Ostalo

Kriteriji, po katerih se ocenjuje odprtost neke dežele do ostalega sveta in s tem tudi atraktivnost za vlaganje:

- število podjetij z več kot 200 zaposlenimi
- število in kategorije hotelov
- številnost mednarodnih zborovanj
- številnost in sposobnost bank
- zračni transport
- telefonske zveze
- mednarodne šole
- dostopnost in branost tujega tiska

Našteti kriteriji nam jasno povedo, kolikšna je komunikacijska moč dežele ali mesta, njena ekonomska moč in učinkovitost (podjetja, banke), stopnja kozmopolitizma, intelektualna razvitost in sposobnost, reševanja problemov. Razvrstitev evropskih mest glede na omenjene kriterije:

	1. mesto	2. mesto	3. mesto
št. podjetij	MILANO	MÜNCHEN	
št. hotelov	MILANO	ŽENEVA	
št. medn. zbor.	ŽENEVA		
št. bank	FRANKFURT	ZÜRICH	ŽENEVA
zračni promet	FRANKFURT	ZÜRICH	
telefonske zveze	MANCHESTER	ŽENEVA	
mednarodne šole	BARCELONA	MILANO	
tuj tisk	ŽENEVA		

Vir: Trend Bilten 7-8/88

Sektor za razvoj trženja:
Durda Pehnc
Darinka Mali

Peč, izdelek železarne Dvor, ki je bila prav tako prikazana na razstavi na tozdu TGD.

KOMENTARJI

Predlogi za sanacijo bolniškega staleža

Poročilo o stanju izostankov z dela zaradi bolezni, nezgod, nega družinskega člana in porodniškega dopusta prikazuje stanje v prvih 6 mesecih v letu 1988. V tem obdobju je bilo vseh izostankov zaradi zgoraj navedenih vzrokov 37271 dni ali stalno je bilo doma 270 delavcev.

Zmanjšalo se je število bolovanj do 30 dni, deloma se je povečalo bolovanje nad 30 dni, zmanjšala se je nega družinskega člana, povečal pa se je porodniški dopust. Vse to je razvidno v tabeli št. 8. V letošnjem letu bomo lahko, v kolikor bo odstotek odsotnosti v NOVLESU večji od občinskega povprečja, zahtevali povračilo delovnih sredstev za zdravstveno varstvo. Pogoji pa je, da smo izpolnili vse pogoje (ustrezna urejenost delovnih mest, opravljeni vsi pregledi, ki so zahtevani, itd. Nekatere TOZD ne obračunavajo ločeno nadomestilo za bolovanje do 30 dni in nad 30 dni. To bo pri zahtevku za povračilo združenih sredstev zelo motilo pri dokazovanju, za katero bolovanje so bila nadomestila (do 30 dni ali nad 30 dni). V službi varstva pri delu nimamo teh podatkov, ker tudi ni potrebno, da jih imamo, ker to zadeva obračun OD.

Moramo povedati, da dodatek na prisotnost oz. uradno - faktor izkoriščanja delovnega časa ni kaj dosti koristil pri zmanjšanju bolovanja oz. odsotnosti z dela. Nismo analizirali, kaj je temu vzrok, verjetno pa tistim, ki jim je cilj bolovanje oz. odsotnost zaradi raznih del doma, se jim bolj splača pustiti 10 % in opraviti delo doma. Druga verjetnost pa je v tem, da so delavci resno bolni, kar se tudi kaže iz drugih podatkov kot npr. ocena na DMD, ocene IK in invalidske upokojitve. V zadnjem času je precej delavcev, ki gredo v dispanzer medicine dela na oceno delovne sposobnosti. Moramo povedati, da imamo v službi in tudi v temeljnih organizacijah zelo težak položaj glede premeštev delavcev, za katere je ugotovljena zmanjšana delovna zmožnost, zaradi tega, ker je v največ primerih ta ocena delovne zmožnosti taka, da mora delavec (pacient) dobiti delovno mesto, ki je pretežno sede. Povedati moramo, da smo zelo težko v nekaterih TOZD dosegli, da se delovna mesta

ustrezno prilagodijo z različnimi ukrepi, kot so ustrezni stoli, in ostale prilagoditve. Nujno bo tudi za delavce organizirati večkratni krajši odmor in večkratne premestitve. Predvsem je to zelo važno na delovnih mestih, kjer je drža, oz. obremenitev organov samo enostranska oz. prisilna, to je predvsem na brusilnih strojih, v lakirnici pri delu s pištolo za brizganje in drugje.

V letu 1987 sta bili v ta namen izdelani dve ocenjevalni analizi delovnih mest, vendar še nismo izvršili vseh ukrepov, ki so predvideni v teh analizah. V letu 1988 smo si zadali skupno z dispanzerjem medicine dela, da se naredijo še tri analize takih delovnih mest, in sicer v TOZD TVP in ŽAGA Straža. Predvsem želimo analizirati taka delovna mesta, na katerih je velika odsotnost ali pripombe delavcev na takšna, kjer je velika fluktuacija, itd.

Nezgod je bilo v prvem polletju 1988 123 ali 4,2 % na zaposlenega. Predvsem so bile nezgode z manjšimi poškodbami, razen ena v Tovarni drobnega pohištva, ki je bila težja. Ne upoštevamo v naših poročilih težjih nezgod, katere so se pripetile doma ali na poti na delo. Teh je več in z zelo težkimi poškodbami. Torej poudariti moramo, da poškodbe doma terjajo mnogo večji del izostanka z dela, kakor pa nezgode na delu. Resnost poškodb na delu je 23 dni na eno poškodbo, kar je zelo nizko glede na republiko poprečje. Bolovanj zaradi poškodb je bilo 2916 dni. Največ nezgod je bilo na ročnih delih in to 61 nezgod, na krožnih žagah 25, drugo na ostalih strojih. Na poti na delo je bilo 5 nezgod, kar je tudi manj kot v lanskem letu. Moški še vedno prednjačijo z nezgodami napram ženskam in sicer moški so imeli 100 nezgod, ženske pa samo 23. Pri analiziranju stanja moramo precejšnji del pripisati k teži delovnih mest, saj imajo moški v večini primerov težja in nevarnejša delovna mesta kot so: skladiščenje lesa, nevarni stroji, viličaristi in druga dela. Verjetno bomo morali razmišljati, da bomo tudi na teh delovnih mestih usposobili ženske, saj voznik viličarja ni niti težko, niti tako zahtevno, da ne bi mogle opravljati z viličarjem ženske. Verjetno je to še miselnost, da takšno delo ni za ženske. Za delovna mesta, ki so

Preusposobitev delavcev v TPE

K preusposobitvi delavcev po programu obdelovalec lesa smo v TOZD TPE Račje selo pristopili z namenom, da izboljšamo kadrovske strukture, saj po smeri izobrazbe v TOZD ni bilo ustreznih kadrov, pa tudi stopnja izobrazbe je nizka. Dolgoročno bomo kadrovske strukture izboljšali sicer s štipendiranjem in zaposlovanjem ustreznih profilov. Že zaposlenim pa smo omogočili pridobitev vsaj minimalne izobrazbe lesne smeri.

Skrajšan program za pridobitev poklica obdelovalec lesa smo izvajali po programu Srednje lesarske šole Škofja Loka, ki je bila tudi matična šola. Teoretični del (predavanje in izpiti) je v celoti izvedel Center za izobraževanje in kulturo Trebnje, s katerim smo imeli sklenjeno pogodbo za izvedbo programa.

Srednja lesarska šola Škofja Loka je izvedla inštruktažo inštruktorjev praktičnega pouka in izpite iz praktičnega pouka, samo praktično poučevanje pa sta izvedla inštruktorja iz naše TOZD.

Po planu, ki je bil pripravljen pred pričetkom izobraževanja, naj bi predavanja potekala od januarja 1987 do februarja 1988, dva do trikrat tedensko po štiri ure. Vendar pa se je predavanje zaradi objektivnih težav (delo v TOZD po 12 ur, odsotnost predavateljev) zavleklo do maja 1988, posamezniki pa so imeli popravne izpite iz teoretičnega dela tudi še v juniju.

Ko smo zbirali prijave za izobraževanje, se je prijavilo 30 delavcev. Vendar pa je pet delavcev odstopilo že pred samim pričetkom predavanj, dodatno je odstopilo med letom

še osem udeležencev zaradi prenehanja delovnega razmerja oz. osebnih razlogov. V času predavanj pa so se skupini priključili štirje udeleženci in to taki, ki so v tem času sklenili delovno razmerje v naši TOZD. Do konca junija je uspešno končalo skrajšani program 16 delavcev, 5 delavcev pa ima še možnost dokončati do 15. oktobra 1988.

S Srednjo lesarsko šolo Škofja Loka smo se namreč dogovorili, da se uradno zaključi oddelek 20. oktobra, tako da omogočimo vsem, ki iz različnih vzrokov niso uspeli opravljati končnega izpita, da to še nadoknadijo.

Program je bil izveden predmetno, preverjanje znanja pa je bilo praviloma pisno, pri nekaterih predmetih pa tudi ustno. V sklopu predmeta umetnostna vzgoja so si udeleženci ogledali knjižnico v Trebnjem in galerijo v Kostanjevici, v sklopu strokovnega predmeta tehnologije delovnih procesov pa lesno delovno organizacijo Slovenija-les Brežice.

Naj še omenim, da so bili stroški izobraževanja delavcev po skrajšanem programu za Novoles polovični, saj nam je polovični delež sredstev za prekvalifikacijo dala Zveza skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije.

Za izvedbo skrajšanega programa je značilno, da so bili udeleženci slabo motivirani (razen posameznikov). Šele ob koncu programa je večina dojela, da je to izobraževanje potrebno in koristno tako za njih same kot tudi za delovno organizacijo.

Nekateri od njih so celo že izrazili željo, da bi se vključili v nadaljevalni program.

M. Medved

KOMENTARJI

Zaposlovanje in kadrovska politika

V zadnjem času je v naši družbi pa tudi v Novolesu veliko razprav o zaposlovanju, kadrovske politiki, izobraževanju itd. Tudi na političnih aktivih, ki smo jih vodili v juliju 1988, je bila ta zadeva izpostavljena, zlasti v TOZD TAP, TES, TVP in DSSS. Neposredno me je k pisanju te razprave spodbudila razprava v naših TOZD in članek v Gospodarskem vestniku z dne 5. 8. 88 »Premalo znanja za prehod v razvitejšo družbo« (novinar I. Žužek).

Ugotovljamo, da se na področje nagrajevanja in kadrovanja vsi »spoznamo« in da smo o teh zadevah pripravljeni razpravljati zelo dolgo. Zanimivo je, da o teh dveh področjih radi razpravljamo vsi, ne glede na našo stroko usposobljenosti in znanja. Pač po jugoslovanski navadi. Res je, da je po ustavi in po naši zakonodaji le-to v pristojnosti delavcev in ne posameznih služb ali celo posameznikov, vendarle pa moramo pri tem upoštevati mnenje stroke,

Francija je ta delež (20 %) dosegla leta 1982.

V gospodarstvu Slovenije je zaposleno 5,8 % delavcev z višjo in visoko izobrazbo, v industriji pa 4,8 % (podatki za leto 1985).

Kako pa je s tem v Novolesu? glej tabelo 1

Se pravi, da imamo z višjo in visoko izobrazbo 4,4 % delavcev, kar je za 0,4 % pod industrijo Slovenije, zanimiv pa bi bil podatek za panogo (0122) – lesarstvo, vendar tega podatka nimam.

Naslednje zelo zanimivo vprašanje je, odstopanja med zahtevano in dejansko izobrazbo.

Za Slovenijo veljajo naslednji podatki:

Visoka izobrazba – 64 %, se pravi od npr. 100 zahtevanih delovnih mest z visoko izobrazbo, jih dejansko ima visoko izobrazbo le 64. Ostali delavci nimajo visoke izobrazbe, ampak za njih v skladu z zakonom in pravilnikom o razvidu del in nalog ugotovljamo z delom pridobljene delovne zmožnosti.

Tabela 1

Po zadnjih podatkih je struktura naslednja:	
VII. stopnja (visoka)	2,1 %
VI. stopnja (višja)	2,3 %
V. stopnja (srednja)	12,1 %
IV. stopnja (poklic-srednja)	21,1 %
III. stopnja	6,9 %
I. stopnja (NK)	55,5 %
100 % stanje junij 1988	

zlasti pa ne razpravljati na pamet, brez vsakršnih podatkov, utemeljitev itd.

Da je kadrovska struktura slaba nasploh, ne samo v Novolesu, je dejstvo. Pripravljenost za dodatno izobraževanje pa prav tako, čeprav se v Novolesu v zadnjem letu klima za izobraževanje le nekoliko spreminja na bolje.

Kadrovska struktura:

Po podatkih iz GV je bila v nekaterih razvitih državah

Na področju višje izobrazbe je stanje še slabše in znaša ustrežna zasedenost le 57 % oz. skupaj vsak drugi nima ustrežne izobrazbe.

V Novolesu je stanje še slabše in sicer: **glej tabelo 2**

V Novolesu je sistemizirano oz. zaseda dela in naloge 133 delavcev, kjer se zahteva visoka izobrazba. Dejansko ima visoko izobrazbo oz. ustreza 56 delavcev ali 42 %, vse ostalo pa zase-

Tabela 2	ustreza	ne ustreza
visoka izobrazba	42 %	58 %
višja izobrazba	18 %	82 %
srednja izobrazba	38 %	62 %
poklicna izobrazba	37 %	63 %

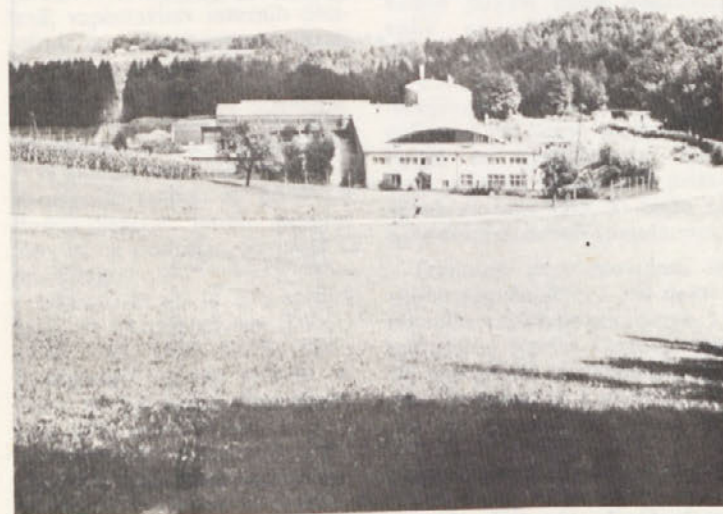
kadrovska struktura bistveno boljša od slovenske in sicer:

ZDA – okoli leta 1960 je bil delež z višjo in visoko izobrazbo 20 %

ZRN – okoli leta 1980 – delež z višjo in visoko 20 %

dajo delavci z višjo ali srednjo izobrazbo.

Z višjo izobrazbo imamo sistemiziranih oz. so razporejeni na takšna dela in naloge 147 delavcev, dejansko ima višjo izobra-

Tozd TPE

zbo 27 delavcev oz. 18 %, v Sloveniji pa ustreza 57 %, kar pomeni, da tu bistveno odstopamo od povprečja SRS. Takšen podatek je za Novolesove razmere razumljiv, saj se je večina delavcev z dejansko višjo izobrazbo preselila na delokroge z visoko, ker pač niso imeli ustreznih kadrov, študentska politika pa je bila zadnjih 10 let prepuščena TOZD-om.

Iz tabele je razvidno, da je na področju srednje izobrazbe ustrezno zasedenih 38 % in poklicne oz. IV. st. 37 %. Velja podobna ugotovitev kot za višjo in visoko izobrazbo.

Tu naj opozorim, da če bo kdo pozorno spremljal in primerjal podatke, da obstoječi razvid del in nalog ni identičen ciljem v srednjeročnem planu, zato se podatki med seboj včasih »tepejo«.

Namreč po sedanjem veljavnem razvidu del in nalog imamo sistemiziranih 4,5 % del in nalog z visoko, 5,1 % z višjo izobrazbo, skupaj 9,6 %, cilj po srednjeročnem planu pa je 6,7 %, ker pojasnjujejo podatki o odstopanjih med dejansko izobrazbo in zahtevami v razvidu del in nalog.

Po družbenem planu naj bi v Sloveniji bilo leta 1990 v strukturi vseh zaposlenih 15 % z višjo in visoko izobrazbo. Seveda v industriji tako visok procent še ne bo tako kmalu dosežen.

Kakšne pa so ambicije v Novolesu? Velike!

Po določbah samoupravnega sporazuma o temeljih plana DO Novoles za obdobje 1986–1990 naj bi imeli naslednjo strukturo:

STOPNJA	1986	%	1990	%
I. stopnja (NK)	1800	58,2	270	8,7
II. stopnja (SKR. z.)	235	7,6	1070	34,6
IV. stopnja	596	19,3	1060	34,3
V. stopnja	343	11,1	482	15,6
VI. stopnja	59	2,0	112	3,6
VII. stopnja	57	1,8	96	3,1

Iz teh podatkov je razvidno (da želimo močno izboljšati kadrovske strukture, saj želimo praktično eliminirati NK delavce, močno povečati delež delavcev z IV. stopnjo, kar je tudi v skladu z našim razvidom del in nalog, ki smo ga dopolnili s 1. 1. 87 in povečati delež z VI. in VII. stopnjo s 3,8 na 6,7 %.

Dejstvo je, da se nam kvalifikacijska struktura iz leta v leto izboljšuje, vendar planskih ciljev ne bomo dosegli, ker so bili preoptimistično zastavljeni. Največji zaloga so pravzaprav NK delavci. V kadrovske socialni službi se sicer trudijo, da bi čimveč delavcev šlo skozi ustrezno izobraževanje, tako smo letos preko izobraževanja (skrajšan program oz. neke vrste funkcionalnega izobraževanja) peljali 122 delavcev TOZD Žaga in 21

delavcev TPE za II. stopnjo. Vsa lesarska usmeritev.

V letu 1985 in 1986 pa smo izobraževali delavce TPP, TDP in TGD. Bistvenega pomena je, da s to akcijo nadaljujemo. Naš cilj mora biti, da letno vsaj 150 delavcev izobražujemo na tak način in na tej stopnji.

Naslednji velik zalogaj je IV. stopnja oz. poklicna šola (po stari terminologiji).

Planirani interni priliv študentov na IV. stopnji je naslednji:

1988	25
1989	17
1990	13

Poleg tega pa vsako leto zaposlimo še nekaj delavcev, ki pridejo iz drugih OZD in pa začetnikov, ki niso študenti. Če bomo v letu 1990 prišli na število 700 delavcev z IV. stopnjo oz. na 24 % (če računamo, da bo delavcev okoli 2900 v Novolesu) je to pomemben premik, vendar še vedno za preko 300 delavcev izpod srednjeročnega plana.

Na nivoju V. stopnje plan ni bil pretirano zahteven, vendar povečanje iz 343 delavcev s V. stopnjo v letu 1986 na 482 v letu 1990 pomeni zaposliti oz. došlati 139 delavcev, letni priliv študentov pa je:

1988	13
1989	18
1990	13

44

Nekaj delavcev s V. stopnjo zaposlimo še iz drugih OZD in pripravnikov, ki niso naši študenti, vendar je realno, da pridemo na približno 420 delavcev oz. cca 15 %, kar bi se zelo približali planskim ciljem.

Na področju zaposlovanja delavcev s VI. in VII. stopnjo je ponovno več problemov in sicer sorazmerno malo študentov na teh stopnjah in tudi težko zaposliti npr. dipl. ing. lesarstva v proizvodnji, ker se jih vsi branijo oz. večina vodilnih struktur v TOZD.

Planirani priliv študentov na VI. in VII. stopnji:

VI. stopnja	1988	/
	1989	3
	1990	4
VII. stopnja	1988	3
	1989	5
	1990	8

Ocenjujemo, da bi do leta 1990 lahko dosegli približno število 90 delavcev z višjo izobrazbo oz. 3,1 %, kar bi se znatno približali planskemu cilju in z visoko izobrazbo približno na 90

delavcev oz. 3,1 %, kar bi pomenilo, da smo dejansko planski cilj dosegli.

Še vedno bomo imeli bistvena odstopanja na IV. stopnji in nižji, medtem ko naj bi se na V. in VI. ter VII. stopnji približali planskim ciljem.

Pri teh ocenah sem bil dokaj realen, vendar ob predpostavki, da se je beg kadrov, katerega priča smo bili v začetku leta 1987, dokončno ustavil in da bomo kot DO interesantni tudi za kadre iz regije, da se bodo študenti dejansko zaposlili pri nas in da bo odnos vseh odgovornih v DO do izobraževanja, zlasti ob delu in funkcionalnega izobraževanja, na primerni ravni.

Pri tem bi opozoril še na en odprt problem in sicer to, da se nam na razpise za podelitev študentskih vsako leto odziva približno 50 % otrok. V šolskem letu 1988/89 je bilo razpisanih 284 študentskih, prispelih vlog 136 oz. 47,8 %, kar pomeni, da

zadeve niso lahke in enostavne in so dolgoročne značaja.

Za prehod v razvitejšo družbo (mislim predvsem tudi za Novoles) je mnogokaj odvisno od vodilnih delavcev, saj le z lastnim zgledom lahko prepričamo ostale, da se moramo izobraževati, obnavljati znanje, kar je eden temeljnih garantov za našo boljšo prihodnost.

Na koncu bi želel opozoriti še na nekaj odprtih vprašanj in sicer, da nam vse te številke o kadrih ne bodo pomagale nič, če ne bomo ta potencial ustrezno izkoristili in nagradili.

S tem člankom sem želel opozoriti, da se tudi na tem področju zadeve sicer morda počasi vendarle zanesljivo spreminjajo, vedeti pa moramo, da napake, ki smo jih delali v povojnem razvoju (ki pa so bile tudi objektivno pogojene) ni mogoče v enem srednjeročnem obdobju popraviti, ampak je to dolgoročen proces.

Marjan Grabnar

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

INSTITUT NATIONAL DE LA PROPRIÉTÉ INDUSTRIELLE

DESSINS et MODÈLES

CERTIFICAT D'IDENTITÉ

LE PRÉSENT DOCUMENT EST UN CERTIFICAT D'IDENTITÉ CERTIFIÉ CONFORMÉ, D'UNE DÉCLARATION DE DÉPÔT DE DESSINS ET MODÈLES ENREGISTRÉE À L'INSTITUT NATIONAL DE LA PROPRIÉTÉ INDUSTRIELLE SOUS LE N° 865745.

Le dépôt faisant l'objet de la déclaration dont les mentions sont reproduites ci après a été ouvert à l'INPI le 29 SEPTEMBRE 1987.

Les reproductions photographiques identiques à celles qui figurent ci annexées ont été exposées à partir du 6 NOVEMBRE 1987 CL.23.02.

A PARIS, LE 18 DÉCEMBRE 1987

Pour le Directeur général de l'Institut national de la propriété industrielle
Le Chef de Bureau
M. DEMARQUET, Under-Administrateur.

Primer listine o registraciji modelne zaščite novolesovega proizvoda. S tem dokumentom je na francoskem trgu do leta 2011 zaščiteno pomivalno korito »Columbine«

Poročilo o gospodarjenju v DO Novoles v 1. polletju 1988

UVOD:

Za poslovanje 13 proizvodnih TOZD, 2 TOZD skupnega pomena ter DSSS je značilno v 1. polletju 1988 dejstvo, da so bili vsi pozitivni premiki na sanacijskem področju iz 1. 1987, s paketom ZIS, sprejetim v novembru 1987, izničeni. V TOZD, ki poslujejo na domačem trgu, smo morali cene znižati na nivo oktobra 1987 in jih zadržati formalno zamrznjene do ukrepov ZIS v maju 1988 (TKO, TSP, TPP...). Tudi tečaj dinarja je imel v prvem polletju le 2 % mesečno rast ob sočasni rasti vseh vhodnih cen (stroškov) med 8 in 10 % mesečno. Zaradi tako visokega neskladja nabavnih in prodajnih cen smo v prvih 4 mesecih prigrisodarili preko 600 milijard S din izpada dohodka.

V Novolesu pa smo kljub tem negativnim posledicam ukrepov ZIS, novembra 1987 ukrepali na posameznih TOZD tako, da bi omilili negativne trende. V TOZD TPP in TPE smo postavili sanacijski odbor z nalogo, da pospešeno zagotovijo programsko prenovo (manj ZDA, več Evrope ter poslov na domačem trgu) in proizvodnjo racionalizirajo do skrajnosti. Reducirana je režija in povečana produktivnost. Tudi v drugih TOZD (TSP, TGD, BOR, TDP) smo uspeli zmanjšati delež proizvodnje za trg ZDA in jo nadomestiti s programi za Evropo. Povečujemo tudi delež polproizvodov, ki so dohodkovnejši. Ponovno smo se uspeli s TOZD TSP vključiti v kooperacijo za trg SSSR.

Na področju priprave lesnih surovin smo pričeli z operativnim izvajanjem ukrepov, ki že dajejo in bodo še več pripomogli k izboljšanju izkoriščanja lesa (ureditev skladišča hlodov, žag. lesa, vzpostavitev internih decimirc in razbremenitev centralne, boljša organizacija dela v centralni decimirci na žagi...).

Z TCD iz Zagreba smo izdelali analizo stanja in programov – te analize bodo osnova za dolgoročne naloge na področju standardizacije lesnih programov in na področju obvladovanja zalog.

Ukrepi, ki jih je ZIS sprejel maja, so na naše izvozne TOZD (TPP, TSP, TGD, BOR, TDP) sorazmerno ugodno vplivali. K temu pa je pričel doprinesati tudi tečaj am. dolarja, ki je v mednarodnih razmerah pričel ponovno pridobivati na vrednosti (iz 1,6 DM na 1,85 DM). Sočasno smo uspeli izboljšati

cenovne odnose na domačem trgu, kar nam je omogočila sprostitve cen.

Ob tem pa je nujno poudariti, da pa stroški financiranja – doma in v izvozu, postajajo strahotno negativna postavka v naših kalkulacijah in v naprej ogrožajo uspešnost poslovanja. To stanje na področju likvidnosti nam nalaga dodatne ukrepe v nabavi, prodaji in na zalogah.

Rezultati poslovanja v maju in juniju so ohrabrujoči – saj smo maja tekočo izgubo znižali na 1/4 aprilske, junija pa je bil rezultat že pozitiven. Ta premik je rezultat delovanja naših notranjih ukrepov v kombinaciji z majskimi ukrepi ZIS.

Ob tem velja poudariti, da smo v 1/2 polletju beležili sorazmerno ugodne prodaje tudi na domačem trgu – le-te pa se bodo v 2/2 leta zagotovo znižale, zato bomo v Novolesu intenzivno delali na pripravi dodatnih izvoznih poslov.

Ob majskem in junijskem premiku v pozitivno smer pa si v Novolesu ne delamo utvar, da smo glavne probleme že rešili. Pred nami je vrsta pasti, ki jih prinaša prehod na tržno gospodarstvo. Zato smo že k planu VII–IX 88 pripravili vrsto ukrepov s področja vseh segmentov gospodarjenja in vodenja poslovne politike, da bi s tem dali pospešek pozitivnim trendom. O tem smo se dogovorili na političnih aktivih TOZD, ki smo jih vodili tekom prve polovice julija. Ob tej priliki smo najširšim samoupravnim, političnim in poslovodnim strukturam na TOZD-ih pojasnili situacijo v DO Novoles in nakazali smeri delovanja za naprej.

Ob teh razpravah se je pokazala sorazmerno visoka stopnja pripravljenosti, vendar pa je še vedno močno čutiti negativen vpliv na razpoloženje ljudi zaradi junijskega znižanja OD za 8 %. Očitno je, da s politiko omejevanja in zniževanja OD, delavcev ne bomo pridobili za boljše in kvalitetnejše delo. Zato si bomo v Novolesu prizadevali za take OD, ki bodo za naše delavce dovolj stimulativni.

Trenutno je v Novolesu še vedno ogroženih cca 500 delovnih mest v tistih proizvodnjah, ki poslujejo z izgubo. Odgovornost za uspešnejše poslovanje tega dela Novolesa so z ukrepi sprejeli vsi posamezni nosilci po TOZD, v službah in KPO. V kolikor ukrepi ne bi uspeli, se bomo soočili v bližnji perspektivi z dilemo, kaj od obstoječih

KOMENTARJI

Novolesovih programov in proizvodnj ukiniti, da bi preostali del Novolesa lahko normalno posloval in se razvijal tudi v bodoče. Ob tem pa bomo prav gotovo naleteli na nepremostljive socialne probleme.

V periodičnem obračunu I–VI 1988 bo izkazala negativen rezultat le TOZD TDP. Na tej TOZD se kažejo izredno težki problemi, ki so organizacijsko-strokovne in programske nara-

ve. Sedanje mlado vodstvo tej situaciji ni v celoti kos, čeprav si močno prizadeva premakniti poslovanje na bolje. Zato vodstvo DO predvideva uvedbo posebne sanacijske uprave, ki mora dati vodstvu TOZD predvsem strokovno pa tudi moralno oporo s ciljem, da se poslovanje z izgubo v prvi fazi zreduceira na 1/3 tekočih izgub, v naslednji fazi pa bo potrebno zagotoviti pozitivno poslovanje.

EKONOMIKA POSLOVANJA

1. Finančni kazalniki

	na l. 1987	na plan 88
proizvodnja	97	101
zaposlenost po opr. urah	95	101
produktivnost	102	100
izvoz I.–VI. 88	13,3 mio \$	
Indeks na l. 1987	100	
Indeks na plan 1988	88	

Izvoz po oblikah (v 000 \$)		%
– generalni	7.920	59 %
– maloobmejni	805	6 %
– kontokorent	4.641	35 %

Proizvodnja je dosežena skladno s sprejetim planom glede na prejšnje leto pa je nižja za 3 %, ker je nižje število zaposlenih. Produktivnost je enaka planirani in večja od prejšnjega leta za 2 %. Izvozili smo za 10 % več od preteklega leta, v skupnem izvozu pa se najbolj pove-

čuje izvoz v okviru dolgoročnih kooperacij. Na rast produktivnosti je negativno vplivala programska premena, maloserijska proizvodnja za izvoz – ki pa je dohodkovnejša in občasni zastoji zaradi padca prodaj na domačem trgu.

Zadolženost

Stanje kratkoročnih kreditov za obratna sredstva je bilo:

	1. 1.	30. 6.	Indeks
preprava izvoza	2.240	2.550	114
izvoz	4.560	7.028	154
likvidnost	3.687	5.213	141
ostalo	592	440	74
	11.079	15.231	137

Urejanje skladišča žaganega lesa

Stanje kratkoročnih kreditov se je v prvem polletju povečalo za 4,2 milijarde din ali 37 %.

To povečanje je sorazmerno nizko, če ga primerjamo z rastjo tečaja tujih valut ali z rastjo domačih cen. Tako nizko povečanje kreditov smo dosegli s skrajšanjem plačilnih rokov za terjatve v izvozu. Izvoz po kontokorentu takoj zapiramo z uvozom; takšen način bistveno zmanjšuje potrebo po likvidnih

sredstvih. Kljub temu pa splošno omejevanje kreditov v bankah in pomanjkanje prostega denarja pri drugih OZD povzroča številne likvidnostne težave. Tako še vedno ne moremo tekoče poravnati vseh dospelih obveznosti, predvsem do SIS za prispevke iz OD. Vsak mesec smo povprečno blokirani od 5-10 delovnih dni. Lahko pa trdimo, da bi bile ob bistveno daljših plačilnih rokih likvidnostne težave še večje.

Zaloge

Stanje zalog po stalnih letnih planskih cenah je bilo (v mio din):

	1. 1.	30. 6.	Indeks
material	8.263	8.193	99
surovine	3.606	3.833	106
nedovršena pr. izdelki	7.943	7.196	91
	8.958	9.770	109
	28.770	28.992	101

Skupne zaloge so porastle za 1 %. Material je fizično ostal na istem nivoju, surovine pa so večje za 6 %, predvsem zaradi izredno kritične oskrbe s hlodovino v začetku leta. Zaloge izdelkov so večje zaradi nekoliko šnege zastoja v prodaji na domačem trgu in nekompletaže garniturnih izdelkov v izvozu. Na tem področju se nam planski cilj

10 % znižanja zalog ne uresničuje. Ker se zavedamo, kakšne posledice imajo prevelike zaloge ob tako veliki inflaciji, smo si v tretjem kvartalu kot enega glavnih ciljev zadali brezkompromisno znižanje zalog skladno s planom. Ugotavljamo, da na tem področju še imamo rezerve, ki jih bo potrebno izkoristiti.

Poslovni rezultati

Ocena Bilance uspeha je naslednja (v mio din):

	I.-VI. 88	I.-VI. 87	Indeks
Realizac. - d. t.	30.235	13.383	226
- izvoz	26.814	11.444	234
- interna	32.423	10.630	305
ostalo	9.060	648	-
Skupaj C. P.	98.532	37.775	261
Materialni stroški	64.550	28.136	229
Amortizacija	3.154	1.092	289
Kontrolna revaloriz.	3.637	266	-
Ostalo	7.567	297	-
Skupaj porabl. sred.	78.908	29.791	265
Dohodek	19.624	7.985	246
Obveznosti iz doh.	7.435	2.771	268
Čisti dohodek	12.189	5.214	234
Osebnih dohodki	13.809	4.574	302
Rezervni sklad (skladi)	1.363	640	213
Izguba na TOZD TDP	- 2.983	-	-
Neto akumulacija -	1.620	640	-
Povprečni neto OD (v din)	460.748	168.745	273

Ugotavljamo, da se izgube počasi umirjajo. Poslovni rezultati v II. četrtletju so precej boljši od prvega četrtletja. Korekcija tečaja dinarja in sprostitvev domačih cen je izboljšala razmere v maju in juniju. Tako smo v maju dosegli bistveno nižjo izgubo od aprila, v juniju pa celo pozitivni ostanek 1,4 mio din predvsem zaradi dobre prodaje na domačem trgu (7,1 mio din) in velikih tečajnih razlik in izvoznih stimulacij.

Še vedno sicer ugotavljamo realno izgubo, ki je večja od uradne po obračunskih predpisih. Realna izguba za obdobje I.-VI. je 7 milijard din, vendar pa se je v II. četrtletju povečala le za 1,2 milijardi din, kar je proti prvemu četrtletju znižanje za 70 %.

Nesorazmerno velike postavke so ostali prihodki in ostali stroški, zaradi vnovčevanja uvoznih poravic po kontokorentnih.

Poslovni rezultat po TOZD je naslednji (v mio di):

TOZD	Realni	Uradno izkazani	Celotni prihodek
TVP	+ 862	+ 230	7.907
ŽAGA	+ 81	+ 97	7.036
TPI	+ 847	+ 169	5.601
BOR	- 541	+ 38	3.104
SIGMAT	- 750	+ 48	3.528
TPE	- 440	+ 67	4.311
TDP	- 3.904	+ 2.983	17.587
TSP	- 1.812	+ 20	7.008
TPP	- 1.260	+ 21	6.440
LIPA	- 475	+ 40	3.773
TAP	+ 650	+ 201	8.311
TKO	+ 983	+ 313	11.184
TES	+ 285	+ 58	3.558
TGD	- 1.010	- 31	3.200
BLP	- 141	+ 18	3.387
DSSS	- 370	+ 12	2.595
SKUPAJ	- 6.996	- 1.620	98.560

Planske usmeritve v III. kvartalu 1988

Plan tretjega kvartala v fizičnem smislu ne odstopa od usmeritev letnega plana kot tudi ne bistveno od doseganja v enakem obdobju preteklega leta. Glavna planska usmeritev v tem obdobju je:

- znižati ocenjene izgube na izvoznih TOZD od ocenjenih 1,5 mio din na 0,5 milijarde
- povečati pozitivni ostanek pri ostalih TOZD v takšni višini, da bi DO kot celota poslovala z izgubo.

Temeljnim organizacijam smo pri sestavi teh planov dali globalne usmeritve, same TOZD pa so sprejele ukrepe, ki bodo zagotavljali te cilje. Za doseg te ciljev bomo poslovodne delavce vezali z osebnimi dohodki na dejansko dosežene rezultate proti planiranim.

Glavne usmeritve iz plana so naslednje:

- povečati realizacijo na domačem trgu za 19 %, kar da povečanje dohodka za 625 mio din.
- doseči prihranke pri direktnih materialnih stroških za 4 % (sedaj dosegamo 3 %), kar da efekt 1,8 mio din.
- doseči prihranke pri posrednih stroških za 6 %, efekt je 458 mio din.
- z znižanjem zalog pri obrestih in nižjih nabavnih cenah prihraniti 1,3 mio din.

S tem bi DO kot celota poslovala brez izgube v II. kvartalu. Cilji so sicer optimistični, vendar menimo, da jih je možno doseči, ker smo del efektov dosegali že v II. kvartalu 1988.

Fink Jože, član KPO za ekonomiko

Povzetek ekološkega poročila za prvo polletje 1988

Pred dobrim letom in pol se je služba varstva pri delu začela bolj intenzivno ukvarjati z ekologijo. Samo ekološko stanje je

zelo širok pojem, saj sem spadajo ekološki pogoji v delovnih prostorih, kot tudi stanje zunaj delovnih prostorov. Prav tako

Dokaj urejeno skladišče vnetljivih tekočin

obravnava odpadke in odplake, ki nastajajo pri tehnoloških procesih.

Vsaka organizacija združene dela je dolžna zagotoviti vsakemu delavcu takšne ekološke pogoje na delovnem mestu, da bo v teh pogojih brez kakršnih koli zdravstvenih okvar opravljal svoje delo celo delovno dobo. Da pa ugotovimo, kakšni so pogoji na delovnih mestih, pa opravljamo periodične raziskave z ekološkimi meritvami. To je tudi prvi preventivni ukrep, s katerim ugotavljamo, kakšni so pogoji na posameznih delovnih mestih.

V vsaki proizvodnji, oz. pri tehnoloških procesih, nastajajo odpadki, onesnažujeta pa se tudi voda in zrak. Odpadki so po uvodnih definicijah zakonov in odlokov o javnem redu vedno nekaj, v čemer imetnik ne vidi trenutne koristi, le nadležni so mu in zato se jih skuša poceni znebiti družba pa bedi nad pravnim odstranjevanjem. Od tod tudi izvirajo predpisi o najbolj primernem ravnanju z odpadki. Odpadki se še vedno odlagajo v okolje takšni, kakršni nastajajo. Tudi stroški takega odlaganja so najnižji. V splošnem lahko upravičeno trdimo, da bo odlaganje na odlagališča še obdržalo prevladujoče mesto v ravnanju z odpadki. Tu pa naletimo na komplikacije, kam in kako z njimi. Še večji problem pa predstavljajo tako imenovani posebni odpadki. Ti se ne smejo odlagati na običajne komunalne deponije. Problem odlagališč posebnih odpadkov je zelo velik, saj je v Sloveniji le ena registrirana deponija za posebne odpadke in to v bližini Maribora.

V NOVOLESU nastajajo tri vrste odpadnih vod. Voda, ki jo uporabljamo v tehnološkem procesu in se pri tem onesnaži, imenujemo jo tehnološka odpadna voda. Voda iz stranišč, umivalnic, jo imenujemo fekalna oz. sanitarna odpadna voda. Zadnja skupina pa predstavlja vodo iz streh, bregov itd., to so meteorne vode. Vse te vode se odteka v naravne vodotoke oz. reke. Ker pa so po navadi te vode onesnažene, jih je potrebno očistiti v čistilnih napravah. Za te pa ponavadi zmanjka denarja, če pa že so, so pa redke, ki res zadovoljivo očistijo vodo. In tako se dogaja, da so naše reke čedalje bolj onesnažene.

V zadnjem času pa je tudi veliko govora o varstvu zraka. Zrak najbolj onesnažujejo kotlovnice oz. toplarne. Drugi onesnaževalec zraka pa je tehnološki postopek, kjer imamo odsesanje onesnaženega zraka iz delovnih prostorov z delci od raznih lakov, to je iz lakirnic, s prašnimi delci od lesno obdelovalnih strojev ter s hlapi od nanašalcev lepila. Tako je tudi

zrak v splošnem že precej onesnažen. Čistilnih naprav za zrak v glavnem ne poznamo, so pa tudi izredno drage.

Ko vse to zberemo, ugotovimo, da je še kopa nerešenih vprašanj, najvažnejše pa je to, da se stvari tudi v NOVOLESU premikajo na bolje. Zavedati se moramo, da v tej krizni situaciji ne moremo graditi oz. kupovati dragih čistilnih naprav, vendar pa se da z redom in disciplino zelo veliko narediti, da ohranimo čisto in zdravo okolje. To področje je bilo desetletja zanemarjeno oz. postavljeno nekje ob strani, zato se tudi čez noč ne da nadoknaditi zamujenega. Pri tem je omembe vreden podatek, da na zahodu ena tretina nove investicije predstavlja čistilna naprava za odpadne vode, zrak ter uničevanje odpadkov.

Na koncu bi podal nekaj navodil za zdravo delo ter kako lahko pripomore vsakdo izmed nas, da bi bilo naše okolje čistejše:

- delovni prostori morajo biti dobro prezračevani, kjer imamo izvedeno odsesovanje plinov in prahu, mora le-to obratovati. Poskrbeti moramo, da ustja oz. vsesovalne odprtine niso zakrite;
- vsi pisarniški prostori morajo biti naravno dobro prezračevani. Na sestankih in v pisarnah, kjer je več nekadilcev, se naj nebi kadilo;
- dolžnost vsakega delavca je, da sortira odpadke po navodilih svojega nadrejenega;
- neposredni vodje delavcev morajo poskrbeti, da se odpadki iz oddelkov odlagajo v za to nastavljene kontejnerje oz. prikolice;
- odgovorna oseba v TOZD za odvoz odpadkov mora poskrbeti, da se odpadki pravočasno odvažajo oz. da so odpadki v kontejnerjih oz. v prikolici, ne pa razmetani okrog nje;
- posebno pozorno moramo ravnati s posebnimi odpadki, oz. odpadnimi olji;
- v lijakе s pitno vodo ne smemo izpuščati strupenih oz. nevarnih snovi;
- posebno moramo biti pozorni na red in čistočo v garderobah, straniščih in v umivalnicah;
- na zelenice, ki so na tovarniških dvoriščih ne smemo odmetavati odpadkov, oz. jih namerno uničevati;
- dolžnost vsakega delavca je, da poskrbi, da ne bi prišlo v NOVOLESU do ekološke havarije (razlitja nevarne snovi, oz. kaj podobnega).

To bi bilo samo nekaj napotkov, ki jih podaja služba varstva pri delu, da bi naše delovno okolje ostalo kolikor toliko naravno in zdravo ter varno za delo.

Fabjan Anton, SVD

Štipendiranje v šolskem letu 1988/89

Za šolsko leto 1988/89 smo v naši delovni organizaciji Novoles razpisali 284 kadrovskih štipendij, od tega 207 štipendij za lesarsko usmeritev. Popolne vloge je posredovalo 136 prosilcev oziroma 47,8 %.

Po posameznih smereh je bilo število razpisanih štipendij in prispelih vlog naslednje:

Smer oz. poklic	st. razpisane izobrazbe	štipendije	prispele vloge
obdelovalec lesa	II.	30	2
lesar šir. profil	IV.	112	21
lesar tehnik	V.	32	16
ing. lesarstva	VI.	10	1
dipl. ing. lesarstva	VII.	23	2
industrijski klepar	IV.	2	/
ele' trikar-energetik	IV.	1	1
strojni ključavničar	IV.	8	1
rezkalec kovin	IV.	1	/
orodjar	IV.	2	2
elektrotehnik elektronik	V.	1	4
strojni tehnik	V.	2	4
ing. strojništva	VI.	9	2
dipl. ing. strojništva	VII.	4	/
kemijski procesničar	IV.	12	3
kemijski tehnik	V.	2	3
ing. kem. tehnologije	VI.	1	/
dipl. ing. kem. tehnologije	VII.	9	9
ing. gradbeništva	VI.	1	1
dipl. ing. gradbeništva	VII.	1	/
ekonomski tehnik	V.	2	35
dipl. ekonomist	VI.	7	13
dipl. ing. arh.	VII.	1	3
dipl. org. dela	VII.	1	/
dipl. ing. elektr.	VII.	1	/
dipl. ing. računalništva	VII.	2	1
dipl. pravnik	VII.	1	3
dipl. matematik	VII.	1	/
prof. nemškega jezika	VII.	1	1
dipl. novinar	VII.	1	2
dipl. org. dela informatik	VII.	1	/
Skupaj:		284	136

Kot vidimo, je še vedno velik primanjkljaj v lesarski usmeritvi, čeprav je verjetno vsodobno, da smo od 32 razpisanih štipendij za lesarja-tehnik V. stopnja dobili kar 16 vlog. Za VI. in VII. stopnjo lesarske usmeritve se še vedno za pridobitev štipendije naše delovne organizacije odločajo tisti učenci, ki so bili naši štipendisti že na V. stopnji, medtem ko ostalih kandidatov oziroma vlog ni.

Glede na to, da sta v letošnjem šolskem letu na SŠTZU Boris Kidrič Novo mesto polna dva oddelka lesarjev širokega profila IV. stopnja (cca 60 učencev), bi verjetno lahko pričakovali večje število prosilcev. Vendar pa je vloge posredovalo le 21 kandidatov. Posledica takšnega odziva je verjetno še vedno situacija v lesni industriji pa tudi to, da imajo nekaj štipendij razpisanih tudi ostale delovne organizacije. Kot v prejšnjih letih je pomanjkanje štipendistov tudi v kovinarski in kemijski usmeritvi. Za kovinarske smeri imajo razpisanih več štipendij delovne organizacije, ki so usmerjene v kovinarstvo (IMV, PIONIR...) in se verjetno učenci odločajo

raje za pridobitev štipendij v teh delovnih organizacijah.

V kemijski usmeritvi opazimo, da je dovolj vlog predvsem za V. stopnjo, medtem ko je na IV. VI. in VII. stopnji stanje malo slabše. Za šolanje v smeri kemije se v glavnem odločajo dekleta, kar nam povzroča težave predvsem pri pridobivanju štipendistov na IV. stopnji kemijski procesničar, ker so za našo kemijsko proizvodnjo zaradi narave dela primernejši fantje.

V družboslovnih usmeritvah (ekonomija, pravo), je kot vsa leta kandidatov dovolj, kar nam pove že podatek, da je za 2 razpisani štipendiji za ekonomsko tehniko prispelo kar 32 popolnih vlog in kar 18 nepopolnih.

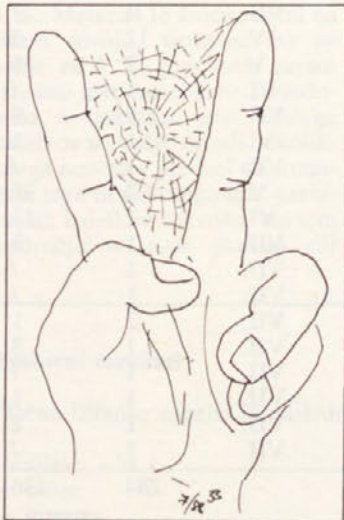
Vse prispele vloge smo v kadrovske socialni službi točkovali po kriterijih za dodelitev štipendije in predloge posredovali v posamezne TOZD v potrditev. Seveda aktivnosti za pridobitev ustreznih kandidatov-štipendistov v posameznih smereh kjer ni bilo dovolj vlog tečejo še naprej skozi celo šolsko leto.

Tatjana Maresič

INOVATOR

Zaščita industrijske lastnine pri nas in v svetu

Tokrat bomo v našem inovatorju spregovorili o industrijski lastnini, ki je od leta 1790, ko je bil v ZDA sprejet prvi patentni zakon postalo gibalo razvoja. Industrijska lastnina se je pred in po tem letu razvijala tako, da si dandanes brez urejenega sistema patentne zaščite ne moremo predstavljati sodobne razvite družbe. Nekatere države so v svojem specifičnem razvoju iastnega sistema naredile v odnosu do zaščite industrijske lastnine veliko napak, kar pa se odraža na stopnji razvoja, ki jo te države imajo.

Pojem industrijske lastnine

Termin »Industrijska lastnina« ima porenje v francoskem pravu »propriete industrielle«. Ta izraz je prvič uporabljen v francoskem zakonu o patentih leta 1791. S časom je postal generalna oznaka za intelektualne vrednote, ki jih je ustvaril človeški um in se uporabljajo v gospodarske namene.

Industrijska lastnina je mednarodno sprejet tehnični pojem za subjektivno pravico, ki se nanaša na izume, tehnične izboljšave, blagovne znamke, modele, vzorce, oznake porekla, poslovnih tajn itd... S terminom zaščite industrijske lastnine se označuje vejo prava, ki regulira družbene odnose lastninsko pravnih razmerij do nematerialnih (intelektualnih) dobrin. Za industrijsko lastnino, bi lahko rekli, da predstavlja pravno nadgradnjo ekonomskih odnosov tržnega načina gospodarjenja. Osnovni družbeni smisel zaščite industrijske lastnine je pospeševanje tehnološkega razvoja, ki se je v zadnjih stoletjih gotovo

potrdil. Zato imajo praviloma razvite tržno gospodarske države, razvite sisteme zaščite industrijske lastnine in prav tako dovršene pravno institucionalne oblike mednarodno pravnega sodelovanja na tem področju.

Zaščita industrijske lastnine v Jugoslaviji

(pamet nima domovine)

Za socialistično republiko Jugoslavijo, bi glede industrijske lastnine povedali sledeče; Jugoslavija sistem industrijske lastnine pozna že od vsega začetka obstoja, vendar je bil efekt le tega v znatni meri omejen, zaradi administrativnega upravljanja z gospodarstvom in takozvane dogovorne ekonomije, ki pa tržne kriterije zamenjuje z kvazipolitičnimi. Današnja kriza jugoslovanske krize in spremembe gospodarjenja v konceptu razvoja, aktualizira tudi pravne mehanizme, ki v svoji funkciji jačajo trg. V takšni situaciji pa ima zaščita industrijske lastnine svojo nezamenljivo vlogo v širšem sklopu ozdravitve jugoslovanskega gospodarstva.

Zvezni zavod za patente

Da bi поблиže spoznali urad, ki skrbi za operativni del zaščite industrijske lastnine, si ga bomo ogledali. Prav tako pa bomo поблиže videli kakšen odnos do monopolne pravice do uporabe lastnega znanja ima država, ki javno razglasa da hoče iz krize, a so njeni ukrepi prej dokaz da tega noče.

(država brez dobrih predpisov o patentih in učinkovitega zavoda za patente je kakor rak, lahko se giblje samo nazaj in v stran)

Uvodna misel direktorja Zveznega zavoda za patente tov. Blagota Živkovića velja tako za našo patentno zakonodajo, kot za naš zvezni urad.

V Beogradu na ulici Uzum Mirkovića 1 visi na stavbi z zavidljivim zunanjim arhitektonskim videzom tabla na kateri v vseh jugoslovanskih jezikih piše Zvezni zavod za patente. Zunanji videz takoj pokvari vohodna vrata, ki bi po svoji zanemarjenosti bolj pristajala manj reprezentančnim stavbam. Seveda je tudi notranja urejenost nadaljevanje vtisa, ki ga dobiš, ko primeš za kljuko urada, saj po mračnih hodnikih ne manjka zabojev s papirji in rešojev za

kuhanje kave, ki v klasično jugoslovanskem slogu krasijo notranjost pisarn. Seveda je pretežni del Zveznega urada za patente, kot vsi ostali zvezni organi okoren, birokratiziran in neučinkovit organ. Za ilustracijo naj povem, da traja postopek za pridobitev patenta od sedem do osem let, kar je pa v primerjavi z evropskimi patentnimi uradi, ki za tak postopek porabijo tri leta in pol nekako simboličen odraz jugoslovanskega odnosa do znanja in napredka.

(ideja se rodi v procesu mišljenja, za katerega ni potrebno veliko denarja (Nikola Tesla))

Seveda pa ni vse tako črno kot izgleda, saj se kljub temu del delavcev znotraj zavoda vse bolj zaveda pomena Zveznega zavoda za patente pri razvoju gospodarstva. Eden od vrstnikov sodobne miselnosti je direktor zavoda dr. Blagota Živkovića in njegov predhodnik prof. Pretnar iz Ljubljane. Mnogi delavci znotraj zavoda so si z leti pridobili mednarodni ugled in nivo strokovnosti tako da njihov vzgled vse bolj vleče. Eden od teh je tudi magister Milenko Manigodić, ki oddelek za modele in blagovne znamke povzdignil na evropski nivo. Na žalost pa s strani države ni posluha, da bi tem ljudem omogočili realizacijo ideje o novem Zveznem patentnem uradu, ki naj bi dobil možnosti slediti svetovnim tokovom. Kljub temu pa delni uspehi so, saj se bo koncem leta menjal zakon o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja, za kar ima največjo zaslugo napredno misleči del delavcev Zveznega zavoda za patente.

Pogoj za razvoj družbe

V današnjem času smo priča strahovitemu razvoju, ki je v družbi doprinesel popolnoma nov način življenja. Če pogledamo, da se je v sto letih povečala hitrost potovanja za sto krat, poraba energije za tisoč krat, obdelava podatkov za milijon krat in hitrost kumuniciranja za

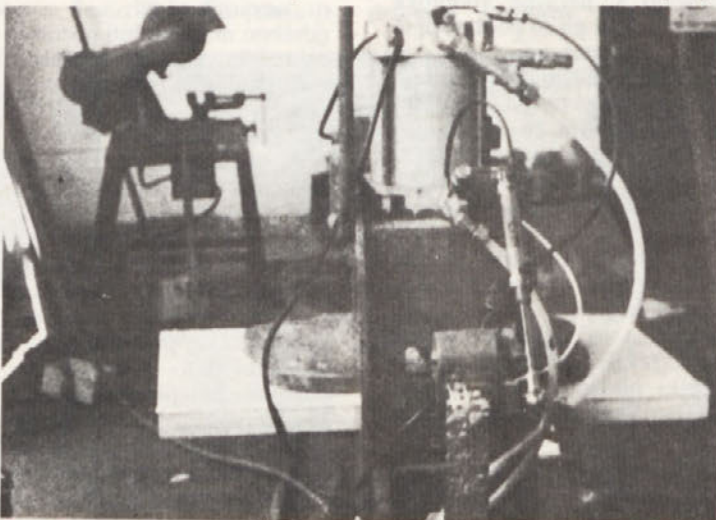
deset milijon krat, nam postane jasno, da se naše življenje spreminja s strahovito naglico in temu primerno moramo tudi prilagoditi način našega dela. Kot vidimo so za sodoben način dela bistvene ažurne informacije. Pri ažuriranju informacij pa imajo nadvse pomembno vlogo svetovni patentni uradi, ki informacije o novih znanjih podajo dve leti pred časopisi in pet let pred strokovnimi knjigami. Te informacije nam dajejo podatke o tehničnih problemih, stanju tehnike in predvsem o novih tehničnih rešitvah.

V Jugoslaviji se teh možnosti ne poslužujemo v toliki meri kot v svetu. O tem, da zaostajamo za svetovnim razvojem, da razlike med nami in razvitim svetom drastično naraščajo nam potrdijo sledeči podatki. Delež izumov na milijon prebivalcev v svetu je 0,51 %, v Jugoslaviji pa samo 0,23 %. Tako ima Jugoslavija le 0,90 % svetovnega znanstvenega potenciala za katerega pa se vlaga samo 0,5 % sredstev od skupnega svetovnega fonda. Razlogov za takšno stanje je veliko. Od tega, da v organizaciji združenega dela ni organiziranega razvojnega dela, neustreznost stimuliranja inovatorstva, pomanjkanje tehnične kulture do dejstva, da je Zvezni zavod za patente ozko grlo pri realizaciji zaščite domačega znanja.

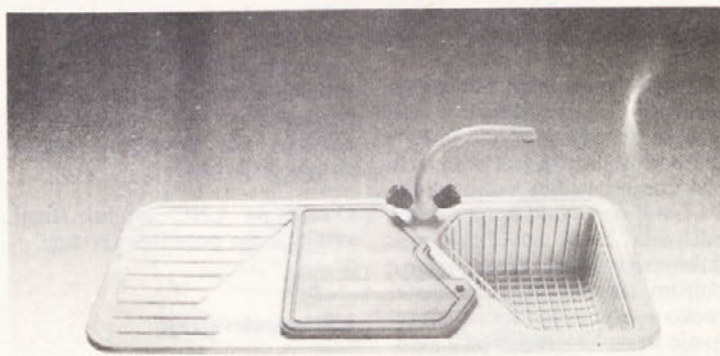
Z zmanjšanjem možnosti patentiranja, se zmanjšuje razvojna perspektiva

Odnos združenega dela do industrijske lastnine

V letu 1987 je bilo s strani organizacije združenega dela prijavljenih v Jugoslaviji 17,6 % patentov in 82,4 patentov s strani posameznikov. Prav tako kot se v stopnji razvitosti razlikujejo republike in pokrajine v Jugoslaviji, se razlikuje razmerje patentnih prijav med številu prijav posameznikov in organizacij združenega dela. V SR Sloveniji je ta podatek v prid združenemu delu, saj je le 40 % prijav s strani posameznikov, kar pa je

Žig MADE IN YUGOSLAVIA, TDP

Kuhinjsko korito »VESNA«, katerega je kopirala francoska firma »PORCHER«. Treba je priznati da imajo dober okus.

dokaz, da imajo organizacije združenega dela v Sloveniji daleč najbolj organizirano razvojno delo v jugoslovanskem prostoru, kar pa se odraža na rezultatih gospodarjenja.

Odnos »NOVOLES«-a do zaščite industrijske lastnine

DO »NOVOLES« ima po zaslugi lastnega razvoja v primerjavi z ostalimi DO zavidljiv položaj, saj imamo zaščiteneh sedem modelov, 12 blagovnih znamk in en patent. Večina naših blagovnih znamk in modelov je zaščitena tudi v tujini in sicer v Franciji, Italiji in Nemčiji. Večina naših modelov je kreirala tov. Maja Klemenc, dipl. ing. arh., ki pa na žalost ni več v delovnem razmerju v DO Novoles. Prav tako je kreirala popularno pomivalno korito »Vesna«, katerega nam je celo kopirala svetovna znana firma »Porcher«. Korito »Vesna« smo zaščitili v Italiji, kjer se kopije tega korita v največji meri prodaja. Prav tako pa uživa naše korito tudi avtorsko pravno zaščito v Franciji, kjer je sedež omenjene firme Porcher. Te dni smo pričeli z akcijo s katero naj bi iztržili povračilo storjene škode na našem modelu. V primeru, da s konkurenti ne najdemo skupnega jezika bomo sprožili upravni spor pred gospodarskimi sodišči v Franciji in Italiji. Torej vidimo, da se naša DO v svetu s področja industrijske lastnine po zaslugi lastnega razvoja vse bolj uveljavlja, kar je seveda perspektiva za nadaljnji razvoj.

Sprememba zakona o varstvu izumov tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja

Koncem leta 1988 se nam obeta pričakovana sprememba zgoraj navedenega zakona, ki naj bi se s tem približal v skladu

s tržno ekonomskimi zakonitostmi evropski zakonodaji katere podlaga je pariška konvencija o zaščiti industrijske lastnine. Glede na dejstvo, da temelji del Novolesovega programa na kemijski tehnologiji je zelo pomembna predlagana sprememba 23. člena zakona, ki navaja, da se s patentom NE more zavarovati nove kemijske substance, temveč le pridobivanje le-te. S spremembo zakona, pa se bo v Jugoslaviji po zgledu ostale evropske patentne zakonodaje štela nova substanca in ne postopek pridobivanja le-te. Določba zakona bo imela prav tako kot z vso kemijsko industrijo v Jugoslaviji tudi za naš del proizvodnega programa, ki temelji na kemijski tehnologiji pomembne posledice.

(rast proizvodnje je mnogo bolj odvisna od tehnoloških sprememb s koriščenjem znanja, kot pa od kapitalnih vlaganj)

To pa pomeni, da se bo moral tudi Novoles s svojim razvojnim programom prilagoditi novim potrebam. Seveda bodo spremembe prinesle nove težave, a po drugi strani nove možnosti vključevanja v mednarodno delitev dela in razvoja. Predvidene spremembe bo verjetno ob potrditvi zakona prešla v veljavo z nekajletnim zamikom, tako da se bo kemijska industrija v Jugoslaviji na to pripravila.

Če hočemo v Jugoslaviji omogočiti tržnim zakonitostim nemoten razvoj in veljavo je sprememba nujno potrebna. Seveda pa ima po starem ljudskem izreku vsaka palica dva konca, eden te tepe ta drugi te boža. Dvoma ni, da bo prvi konec palice aktualen za nesposobne, neelastične in tiste, ki na lastnem razvoju niso delali. Drugi del pa bo božal tiste, ki lastnemu razvoju vsa ta leta posvečajo večjo pozornost in se bodo tako sposobni spopasti na neizprosno bojišču imenovanemu TRG.

Pravočasna proizvodnja v industriji pohištva

Da bi kljubovali upadanju prodaje, so evropski proizvajalci razširili njihove serije, kar je potegnulo za sabo ponovno ocenitev proizvodnega procesa. Na srečo se je računalnik pravočasno pojavil v lesnoobdelovalnem področju, da je omogočil potrebne spremembe ekonomsko izvedljive. Vsi se spomnimo dni, ko je model pohištva potekal v dolgih obdobjih in v velikih serijah. Polproizvodi so se proizvajali velikoserijsko za vmesno skladišče elementov, od kjer so se nadalje v primerno velikih serijah pošiljali v montažo pohištvenih elementov. Izboljšave so temeljile na hitrosti proizvodnih časov in časov ciklusa, nastavitveni časi niso imeli takega pomena pri velikih serijah.

Obilica individualnega dizajna

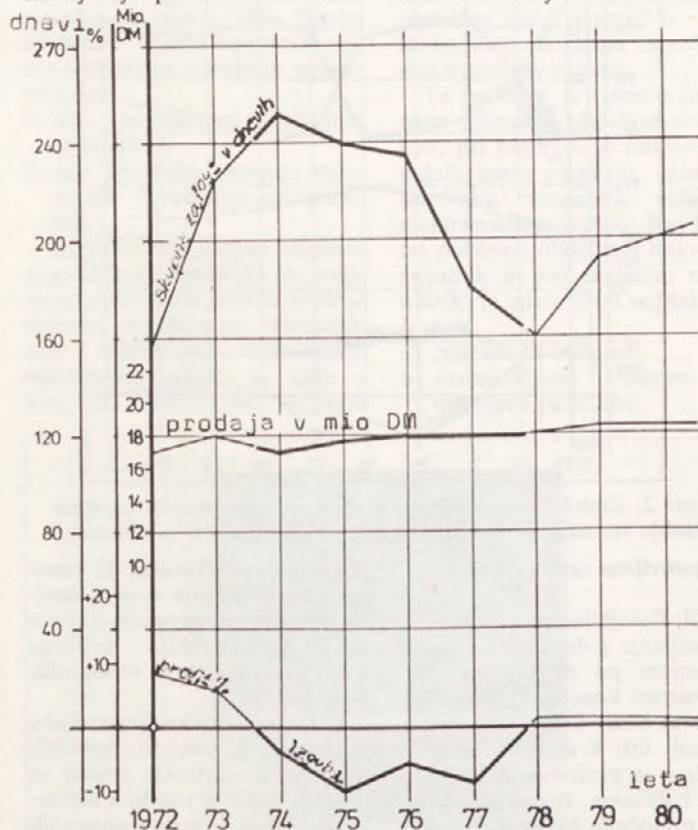
Od leta 1970 je pohištveni trg postal zahtevnejši. Trendi k večji individualnosti so bili podjarjeni v letih recesije in z naraščajočo konkurenčnostjo. Danes lahko pogledamo nazaj k pravi eksploziji raznolikosti v dizajnu.

Kjer je prej povprečna tovarna kuhinj imela 8 dizajnov v standardnih programih, ima sedaj 76 vodilnih dizajnov za spremenljive, med seboj zamenljive vgrajene programe. Dva naročila nista enaka v enem proizvodnem ciklusu.

Naraščajoča potreba po raznolikosti in kvaliteti je vodila k zmanjšanju proizvodnih količin

za vsak tip in velikost serij za identične elemente se je močno zmanjšala. Velikoserijska proizvodnja je izumrla in sprijazniti se je bilo treba z dejstvom, da zahtevana raznolikost dizajna ni bila ekonomsko kompatibilna z organizacijo in načini proizvodnje ter tehničnimi napravami v letih 1970. Tovarne, ki se niso uspele prilagoditi spreminjajočim okoliščinam, imajo sedaj velike težave.

Naraščajoče zaloge so vodile k znatnemu zmanjšanju rentabilnosti. Povečujejo stroške osnovnih sredstev in osebja, zmanjšujejo profite, obračanje kapitala in zmanjšujejo celotno donosnost investicije.

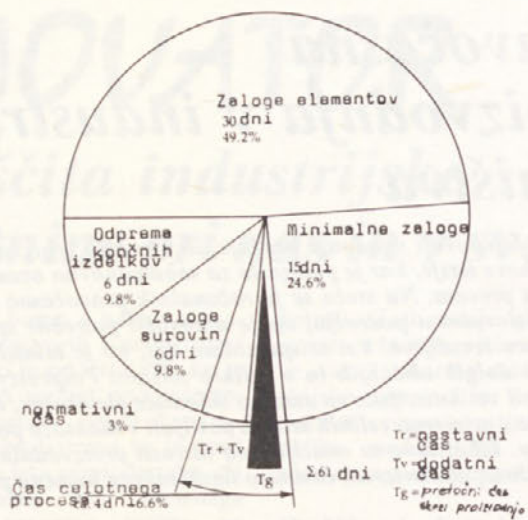

Schema št. 1: Povečanje zalog materialov zmanjšuje dohodkovnost prodaje in obratno.

Potrebno tehnično znanje

Nasprotno temu trendu so potrebne analize uporabe in znanja tehničnega razvoja. Strojni čas sedaj znaša v povprečju samo 3 % celotnega pretočnega časa v proizvodnji vgrajenih kuhinj. Celotni proizvodni čas

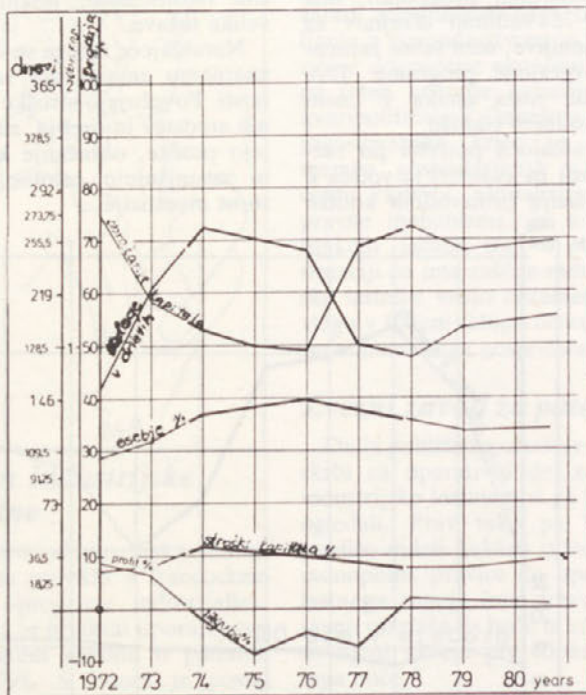
znaša do 6 %, vključno s transportom in kontrolo kvalitete. Ostali delež zavzema čas skladiščenja surovin, skladiščenje minimalnih zalog, polizdelkov in finaliziranih izdelkov. V več podjetjih je delež strojnega časa še manjši, ker so zaloge večje.

Pretočni čas skozi proizvodnjo kot delež celotnega obračanja v klasični proizvodnji pohištva

Prepogosto se predpostavlja, da ti dolgi časi skladiščenja nič ne stanejo oz. ljudje pozabljajo na stroške kapitala in stroške povezane s prostorom za skladiščenje, vzdrževanjem zalog, administracijo, odstranjevanjem, zastarelostjo in odpadki. Spremeniti je potrebno pred-

hodno mišljenje o serijah, maksimiziranjem pretočnega časa, časa kroženja in produktivnosti. Časi skladiščenja in stanje zalog se morajo izračunati skupaj s potrebno organizacijo. Fleksibilna proizvodnja mora bolj zagotavljati ažurnost dostave kot pa stopnjo zalog.

Shema 2: Zadrževanje zalog materialov zvišuje stroške kapitala in osebe ter zmanjšuje obračanje kapitala in profit in obratno.

Zagotovljene servis dostave

Cilj fleksibilne proizvodnje je upravljanje z direktnim povpraševanjem po materialih, tako imenovani koncept reagiranja v pravem času. S tem konceptom se bolj teži k usklajeni stopnji dostave in proizvodnje kot velikim količinam, stremi se h krajšim pretočnim časom bolj kot k visoki stopnji uporabljenosti in preferira se koordinirana dostava bolj kot popusti za velike serije.

Razvoj na področju tehnike pa je omogočil ta koncept pravočasne reakcije. Raznolikost proizvodov zahteva preobrat od mehanske k avtomatizirani proizvodnji, ta trend pa je še pospe-

šil razvoj elektronike, ki omogoča konstruiranje visoko razviti obratov in opreme za ekonomično proizvodnjo velikega spektra elementov v manjših serijah.

Ustrezna mikroprocesorska tehnologija je pospešila fleksibilnost pri nastavljanju orodij in naprav, to pa je vodilo k ustvarjanju bolj standardiziranih modularnih sistemov v konstrukciji pohištva. Izboljšave na področju konstrukcij so torej nastale kot pomemben stranski produkt procesa.

Razvoj avtomatizacije tovarn v proizvodnji pohištva je kontinuiran proces. Od samostojnih enot, povezav in integralnih kombinacij, se trend pomika

proti avtomatiziranim, računalniško vodenim tovarnam.

Četudi mehanski del danes sestavlja prevladujoči del celotne investicije, bodo imeli v prihodnosti stroški software-a in elektronike vedno večjo vlogo. Ta trend pa se oddaljuje od razmišljanja, da je povečanje produktivnosti možno doseči samo z boljšim izkoriščanjem kapacitet preko optimizacije; ročno upravljanje in mehanizacijo pa z avtomatizacijo in organizacijo. Združevanje delovnih faz bo vodilo k zmanjšanju števila strojev in k računalniško podprtemu planiranju in vodenju.

Težnja k standardizaciji

Več potrebnih predpogojev je za uporabo tako drage opreme. Potreba po raznolikosti konstrukcij in oblik ter zvrsti proizvodov, je vodila k težnji za standardizacijo. Standardizacija pokriva sledeča področja: uporabo materialov, dimenzije, konstrukcijo in oblikovanje, vezne elemente in okovje ter proizvodne procese.

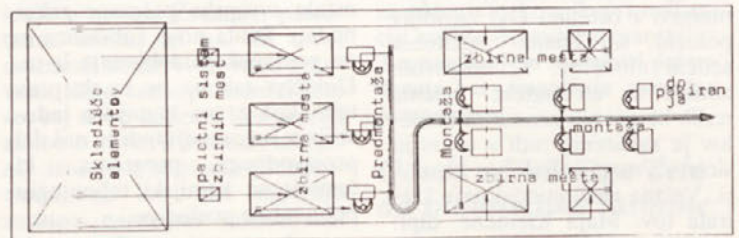
Naprim: raster 32 mm pri izvrtinah je imel zelo velik vpliv

pri standardizaciji kuhinjskih elementov. Serija izvrtin za vezne elemente in okovje je razvrščena na tak način, da izvrtine predstavljajo neprekinjen sistem, od podnožja preko stropa do hrbitišča.

Danes pa CNC vrtalni stroji vrtajo samo potrebne izvrtine.

Lažje proizvajanje

Drug predpogoj je določanje sklopov elementov. Fleksibilno proizvodnjo je lažje realizirati, če so elementi razvrščeni po sklopih, ki zahtevajo podobno strojno obdelavo in zaporedje delovnih operacij. Na ta način se lahko manjše serije elementov povežejo znova v ekonomične večje serije. To je enostavna poteza, da se prenese prednosti velikoserijske proizvodnje v manjše serije na enak način kot omogoča modularni koncept zmanjšati število elementov. Prava konstrukcija, oblikovanje in standardizacija lahko zmanjšujejo število elementov in ekonomsko optimalen nivo, drastično zmanjša pretočni čas in dobavne roke ter reducira drage zaloge.

Dejanska situacija v montažnici. Elementi se pošiljajo na zbirna mesta, kjer se razvrščajo naprej glede na naročilo.

Drage investicije

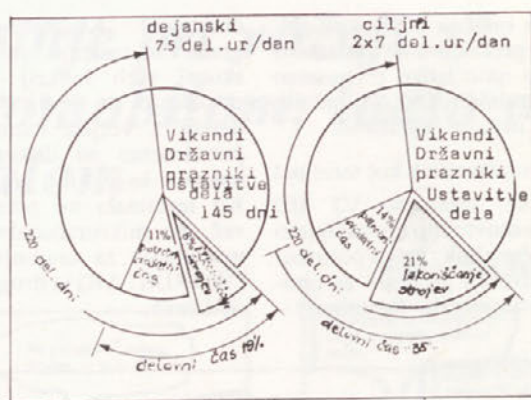
Vedno bolj drago stane opremljanje tovarne za fleksibilno proizvodnjo. Pred 20. leti je bilo potrebno cca 30 000 DM za eno delovno mesto, danes pa je potrebno skupaj 120 000 DM za zagotovitev ekskluzivne proizvodnje. Ta vsota se bo še poveševala z naraščanjem deleža CNC proizvodnje in s pričakovanim razvojem računalniško integrirane proizvodnje (CIM) v 1990. letu. Zato je izredno važno, da dosežemo boljše izkoriščanje tako drage strojne opreme.

Pri 7,5 urnem enoizmenskem delavniku je znašal delavni čas zgolj 19 % od celotnega razpoložljivega časa v letu, od katerega je samo 8 % zavzelo izkoriščanje strojev.

V tovarni z dvoizmenskim 7,5 urnim delavnikom, znaša izkoriščanje strojev do 21 % ali več. Povečevati bi se moralo do najmanj 60 % delavnega časa, za dosego le-tega pa je potrebno imeti:

- izboljšanje pretoka materialov in informacij, ki temelji na uporabi elektronske obdelave podatkov za planiranje in kontrolo
- vzdrževanje po planu
- uporaba elektronske kontrole, kjer je le možno
- kontinuirano odpravljanje napak v delih proizvodnje, kjer se rado pojavljajo

Le nekaj tovarnam pohištva je slednje uspelo v popolnosti realizirati. V večini primerov elektronska obdelava podatkov še ni prišla dlje od obdelave naročil. Vendar pa le je nekaj tovarn, ki uporabljajo računalnike za takimenovani trostopenski sistem pomoči pri planiranju programov, izračunu potreb po materialih ter pretok materialov in kontrola proizvodnje. Posledica tega je večja fleksibilnost in razumevanje problemov. Elektronika je omogočila dvojno korist, namreč večjo natančnost in sigurnost pri proizvajanju, subjektivne človeške napake so odpravljene. Poudarek je na kvaliteti proizvoda.

Izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti v industriji pohištva.

Pravočasna odločitev

Dandanes končna funkcija elementa ni določena do predmontaže. Šele takrat se odloči, če bo stranica postavljena na levo ali desno stran. Če bodo npr. vrata nameščena levo ali desno, na zgornjem delu, v sredini ali na spodnjem delu kredence. Vrtanje in brušenje, ki se je prvotno vršilo v proizvodnji elementov v strojnem delu, se sedaj vrši v fazi predmontaže, v povezavi z vstavljanjem okovja.

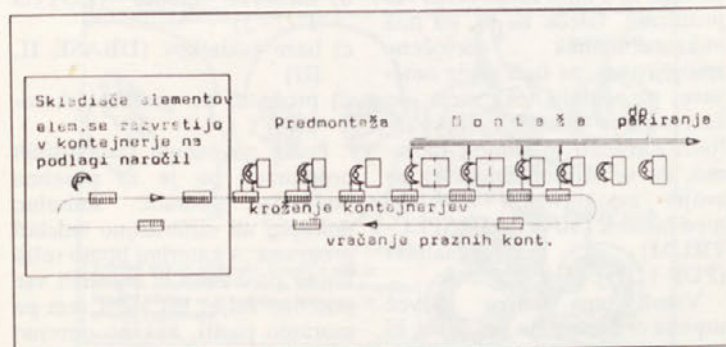
To odlaganje delovnih faz daje mnogo tehničnih in organizacijskih prednosti. Delo v strojnem oddelku je poenostavljeno, še posebej kar zadeva vrtanje, ki je vedno predstavljalo ozko grlo. Raznovrstnost elementov v predproizvodni fazi je zmanjšana, in elementi, ki zahtevajo podobne faze in zaporedja

strojne obdelave se kombinirajo v večje skupine elementov. Vmesno skladiščenje elementov je manjše.

Pretok materiala

Planiranje in pretok materiala za montažo pogosto temelji na starem principu velikih serij, čeprav raznolikost elementov omogoča samo montažo vrste elementov pohištva, ki bazira na posamičnem naročilu stranke.

Elementi se v zložajih pripravijo v predmontažno postajo in v končno montažo. To so takojmenovana zbirna mesta, kjer vsak delavec pobere potrebno kombinacijo elementov za vsako naročilo. Še boljša alternativa je koncentracija skladišča elementov, ki znatno zmanjša rokavnje in organizacijskega napora pri montaži.

Ciljni potek dela: Elementi se razvrstijo že v skladišču in se dostavljajo v montažnico na podlagi naročil.

In kakšna je vloga delavca v sodobni tehnologiji?

Delavci kot upravljalci modernih linij in sistemov bi morali biti: usposobljeni specialisti, programerji in nadzorniki strojev.

Ljudje bi morali porabiti 10 % od njihovega delovnega časa za izobraževanje. Glede na izkušnje je delavec s praktičnimi izkušnjami boljši in se hitreje nauči programiranja kot pa obratno. Faktorji, ki imajo pozitiven vpliv na delovanje posameznika so:

- več možnosti za odločanje
- več odgovornosti

- manj monotonosti
- večje zadovoljstvo pri delu

Z uvajanjem avtomatizacije se pri osebju postavlja zahteva po boljšem znanju elektronike in krmiljenju elektronike, ki je sicer dolgotrajni proces pridobivanja znanja in se mora upoštevati v fazi planiranja.

Istočasno pa morajo vse vodstvene strukture pokazati čvrsto pripravljenost, da se prilagajajo in spremenijo v skladu z posodabljanjem, da se zagotovi uspešno izvrševanje strateških konceptov in planov.

Vir: Furniture Technology International Europe, 1988
Prevod: A.G.

Možnosti in načini uporabe mikroračunalnikov v poslovanju delovnih organizacij

Mikroračunalnik je priročen in fleksibilen za upravljanje na širokem področju aplikacij. Prirejen je za poslovno - komercialne in industrijske namene ter priročen za opravljanje operacij po dokaj znostni ceni. Po ceni in delu zapolnjujejo mikroračunalniki široko področje med hišnimi (spectrum ZX) računalniki na eni strani in malim oziroma mini računalniškimi sistemom na drugi strani.

Čeprav so poslovni računalniki zadovoljivo izdelani in primerni za različne aplikacije ter celo projektirani za točno določene ozko okvirjene namene, ki se od uporabnika do uporabnika močno razlikujejo, pa se njihove tehnične karakteristike gibljejo v mejah že navedenih parametrov.

Na področju poslovanja delovnih organizacij obstajata dva načina uporabe mikroračunalnikov in sicer: ⁽¹⁾Dr. Slavko Dobrenič: Minikomputori i njihova primjena u radnim organizacijama

1. kot samostojno instaliran računalnik,
2. kot satelitsko prirejen računalnik k večjemu računalniku.

Uporaba samostojno instaliranega mikroračunalnika je predvsem značilna za male in srednje delovne organizacije. Fleksibilnost samostojno instaliranih mikroračunalnikov, se kaže v tem, da neposredno vnašajo

podatke s pomočjo alfa - numerične tipkovnice. Čeprav je tak vhod podatkov zelo počasen, pa je za vnašanje variabilnih podatkov dokaj praktičen predvsem takrat, kadar so podatki maloštevilni in, kadar je uporaba drugih medijev oziroma načinov za vnašanje podatkov v računalnik neracionalna. Mikroračunalniki z majhnimi kapacitetami centralnega pomnilnika imajo lahko priključene razne počasne vhodno/izhodne enote. Za priključke hitrih vhodno/izhodnih enot oziroma eksternih pomnilnikov, pa se zahtevajo tudi ustrezne večje kapacitete centralnega pomnilnika.

Nekatere specifične obdelave podatkov, pa kljub temu ne morejo ali pa jih ni mogoče racionalno obdelovati na mikroračunalniku (npr. masovne obdelave podatkov, komplicirane matematično statistične obdelave ipd.), temveč le - te lahko hitro obdelamo na večjem elektronskem sistemu.

Ta problem je rešen z ustreznim sistemom obdelave podatkov, pri katerem je mikroračunalnik samo periferni, oziroma satelitski računalnik velikega elektronskega sistema. Kaj bo v tej povezavi obdeloval mikroračunalnik in kaj centralni računalnik, je odvisno od več faktorjev:

- a) značilnosti obdelav,
- b) razpoložljivih sredstev za obdelavo podatkov,

- c) možnosti, oziroma kapacitete in kvalitete razpoložljivih javnih linij (tt linija ipd.), ki so potrebne za prenos podatkov;
- d) kadrovske opremljenosti delovne organizacije;
- e) splošno organizacijskega stanja delovne organizacije ipd.

Takšen koncept računalniške obdelave podatkov ima naslednje prednosti:

- mikroračunalnik ne potrebuje nenehne povezave s centralnim računalnikom in lahko dela kot samostojna enota za obdelavo podatkov;
- število terminalov centralnega računalnika se lahko vsaj podvoji, saj mikroračunalnik lahko komunicira s centralnim računalnikom le občasno, ko potrebuje osnovne podatke in shranjuje obdelano gradivo;
- z emulatorjem VT - 100 lahko uporabimo mikroračunalnik kot klasični terminal,
- zaradi cenenosti posameznih konfiguracij je možna širša uporaba v okviru DO in s tem masovnejše računalniško osveščanje ljudi,
- taka povezava omogoča popolnejši informacijski sistem znotraj in izven DO, saj niso vsem dostopne le materialno - poslovne informacije, temveč tudi tehnične aplikacije (tehnična dokumentacija, vodenje procesov v proizvodnji ipd.)

- programski paketi za mikroračunalnike so bistveno cenejši od podobnih na večjih računalnikih.

- cene programov za mikroračunalnike so le desetina cene programov za srednje velike računalnike (mini);
- sistem je manj občutljiv na izpad centralnega računalnika, saj posamezne konfiguracije delajo samostojno;
- možnost občasnega shranjevanja podatkov na večjih sistemih rešuje problem varnosti podatkov na mikroračunalnikih;
- mikroračunalniki omogočajo tipizacijo opreme. Ne glede na to ali jo želimo uporabiti v poslovne ali tehnične namene, lahko uporabimo isti tip računalnikov, kar pomeni cenejše servisiranje in vzdrževanje.

Kadar se odločimo za tako obdelavo podatkov, moramo posebno pozornost posvetiti prav raziskavi razpoložljivih PTT linij in to tem bolj, ker v časovno dodeljenih sistemih (time - shering oziroma daljinski obdelavi podatkov (teleprocessing), poteka digitalni prenos binarnih podatkov preko PTT mreže. Če upoštevamo hitrost in kvaliteto prenosa podatkov preko javne tt mreže jugoslovanskih PTT podjetij, je le - ta, z izjemo nekaterih omejitev, tehnično mogoč. Na komutiranih linijah se lahko prenos podatkov v večini primerov vrši s hitrostjo od 600 bit/sek do 1200

bit/sek, v najemniških linijah pa z zadovoljivo kvaliteto in hitrostjo, tudi do 2400 bit/sek. Glavni problem je edino v tem, da obstaja relativno visok nivo osnovnega šuma, zelo izraženi impulzni šumi, kakor tudi često prekinjevanje linij. Kljub nekaterim blagim odstopanjem pa ostali parametri ležijo v mejah priporočil CCITT-a, t.j. mednarodnega svetovalnega komiteja za telegrafijo in telefonijo. Treba je upoštevati tudi ceno prenosa podatkov, ki je za uporabnika ena najbolj zanimivih in pomembnih vprašanj.

Ker vsi omenjeni faktorji bistveno vplivajo na izbiro načina uvedbe satelitsko instaliranega mikroračunalnika, moramo pri izbiri najprimernejšega načina obdelave podatkov pristopiti h kompleksnejši analizi vseh faktorjev.

Da bi si lažje predstavljali kakšne so možnosti uporabe mikroračunalnikov v delovnih organizacijah, bomo v nadaljevanju prikazali nekaj možnih načinov njihove uporabe (glej shemo).

A) računalniško oblikovanje in načrtovanje

Uporablja se pri vseh oblikah konstrukcijskega načrtovanja. V ta namen se uporablja mikroračunalnik z dodatnim grafičnim vmesnikom in barvnim monitorjem.

B) vodenje procesov proizvodnje

Uporablja se pri zbiranju poljubnih podatkov, pa tudi za vodenje različnih procesov znotraj proizvodnje. Taka postaja se lahko rabi tudi za avtomatsko testiranje in usmerjanje. V ta namen se v mikroračunalnik vgradi AD/DA (analogno - digitalni in digitalno - analogni) vmesnik in vmesnik za krmiljenje matrice

C) Razvojni sistem

Osebnne računalnike lahko uporabimo kot razvojno mesto za mikroračunalnike. S prečnim prevajalnikom in EPROM programatorjem lahko razvijamo programe za različne tipe mikroračunalnikov.

D) Poslovne in tehnološke obdelave

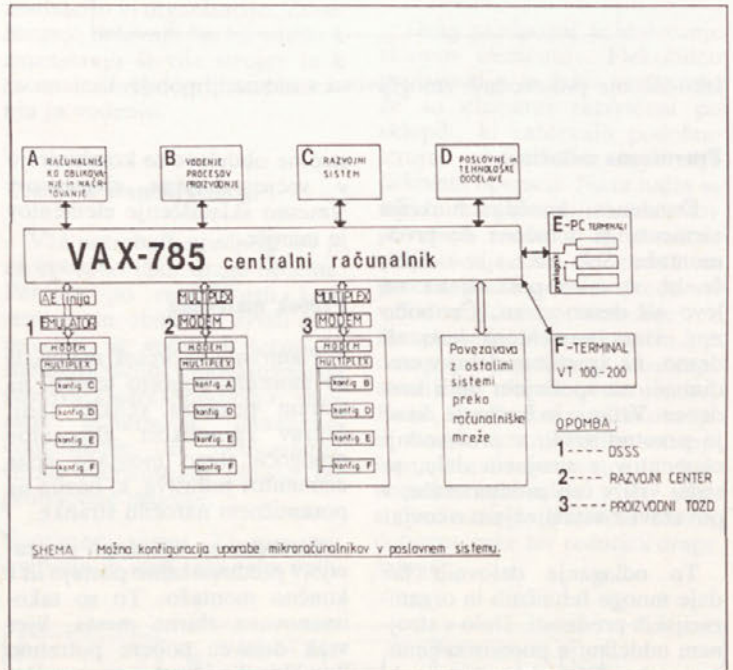
Pri zbiranju podatkov in pri lokalnih obdelavah manjšega obsega, je nesmiselno obremenjevati centralni računalnik in plačevati druge linije za povezavo. Pri takih obdelavah nam mikroračunalnik s stališča programske opreme ponuja poceni rešitev. Z enim od programskih orodij, ki so na razpolago (npr. SUPERCALC, LOTUS 1-2-3) lahko tudi nestrokovnjak sam sestavi obdelavo, ki jo potrebuje, kolikor je potrebno lahko pokličemo centralni računalnik prek navednega telefona in z modemi »pretočimo« potrebne podatke. Med razvojem informacijskega sistema je mikrora-

čunalnik odlična postaja za zbiranje in prečiščevanje podatkov. Le - te nato lahko prenesemo na centralni veliki računalnik, kjer jih nadalje obdelamo.

E) Mikroračunalnik kot terminal

Namesto terminala VT 100 lahko enakovredno uporabljamo mikroračunalnik. Za to potrebujemo ustrezen program za opnašanje terminala (terminal -

emulator). Kvalitetnejši programi omogočajo posnemanje skoraj vseh funkcij VT 100, dopuščajo pa tudi, da celotni dialog z večjim računalnikom posnamemo na disketo in ga kasneje še enkrat pregledamo. Ko terminala ne potrebujemo več, pa mikroračunalnik lahko uporabimo za urejanje besedil (WORDSTAR) in druge lokalne obdelave.

Marsikdaj potencialni uporabniki kupijo miniračunalnik, ne da bi natanko vedeli, kaj naj z njim počeno, na drugi strani pa so tisti, ki z njim želijo rešiti vse probleme. Glede na to, da ima mikroračunalnik določene zmogljivosti, pa tudi svoje omejitve, pa obstaja neka meja, do katere jih je še smiselno uporabljati. Zavedati se namreč moramo, da se mikroračunalniki po svojih zmogljivostih nahajajo med hišnimi (SINCLAIR SPECTRUM) in miniračunalniki (PDP 11/45).

Vsled tega lahko največ uspeha pričakujemo pri delih, ki jih ročno opravlja en sam človek. Od tod tudi načelo, da na vsako delovno mesto naj sodi en mikroračunalnik. Za večino nalog, ki jih rešujemo s klasičnimi pripomočki (svinčnik, pisalni stroj, računski stroj) je mikroračunalnik najbolj primeren. Z njim lahko tipkamo besedila, preračunavamo tabele brez poznavanja programiranja, rišemo diagrame in celo načrte. Posebno pa je mikroračunalnik dobrodošel, ko moramo že končno delo znova predelati in dopolniti, ne da bi bilo treba zopet začeti od začetka; vnesemo le spremembe in vse skupaj znova izpišemo na cenen matični tiskalnik. Za običajna pisarniška opravila, kamor sodijo predvsem tajniška dela, konstruiranje, oblikovanje

poslovne obdelave ipd., zadostuje štiri osnovne vrste paketov:

- urejevalnik teksta (WORDSTAR-WSY CZS)
- računske tablice (LOTUS 1-2-3)
- baze podatkov (DBASE II, III)
- program za grafiko (AutoCad)

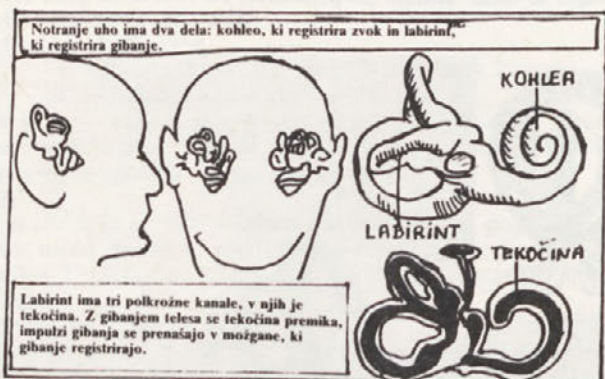
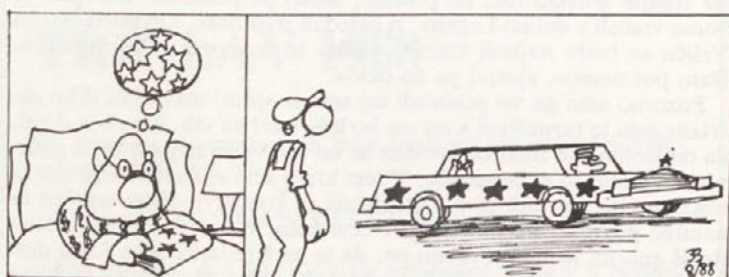
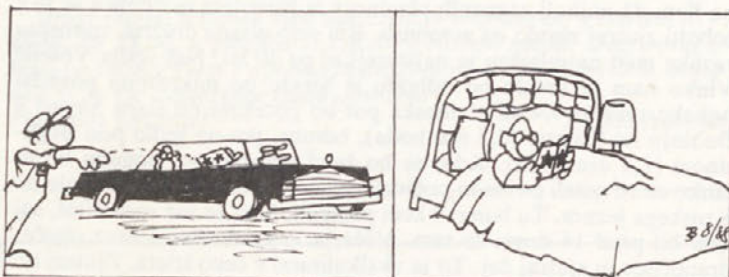
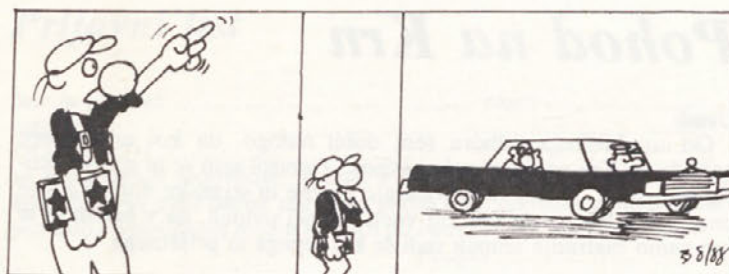
Poleg navedenih standardnih programov pa je za posebna področja uporabe smiselno dokupiti ali samostojno izdelati programe, s katerimi bomo rešili lastne probleme in izpolnili vse posebne želje. Pri vsem tem pa moramo paziti, kakšno opremo t.j. strojno kot programsko bomo kupili, da pozneje ne bi imeli težav pri uporabi.

Mikroračunalnik z vidika uporabe ni prezahteven in je močno orodje, ki se ga da v polni meri izkoristiti v najkrajšem času. Največji uspeh pri uvajanju mikroračunalnikov pa bomo namreč imeli le, če nam ne bo žal stroškov za izobraževanje. Vedeti namreč moramo, da je sicer samoučenje poceni le na prvi pogled, ki traja dlje časa in pogostokrat celo več stane, kakor pa najetje instruktora ali pa udeležba na seminarju. Zato nam naj ne bo žal stroškov za izobraževanje, kajti le tako bo računalnik najhitreje začel vračati vloženi denar.

Razvojni center:
Boris Hribnik, dipl. oec.

Motnje pri vožnji z avtomobilom, ladjo ali letalom

Riše in piše Ivan Balog

Disciplina

- Ali veš, kaj je disciplina?!
- Ne, povej!
- Disciplina je to, da prideš točno v službo, greš točno domov, vmes pa...

- Kakšna pa je spalnica, ki jo lahko kupiš s tvojo plačo?
- Dva jogija, dve jogi rjuhi in ena svetilka!

Pivo

- Pivo prosim – pa brez pene, ker se ne bom bril!

»Lukus«

- Kje boš preživel letni dopust?
- V portoroškem hotelu...
- ??? Le kako si to lahko privoščiš?
- Enostavno – pomival bom kozarce...

Prekinitev dela

- Ali veš, da sem za 10 dni prekinil delo – nezadovoljstvo z OD, slabi odnosi...
- In kaj se je dogodilo?
- Nič – saj niti opazili niso!

V Salonu

- Prodajalec – kupcu:
- Ali je kaj narobe s to sedežno garnituro – ima kakšne pomanjkljivosti?
- Ne, garnitura je v redu, le moja denarnica ni!

Spalnica

- Z zadnjo plačo sem si kupil najnovejšo spalnico!

Če je Lovrenc [10.] jasen, bo grozd strden in vincar glasen.⁰

Če je na Lovrenca [10.] lepo, tudi jeseni ne bo grdo (– in snega malo bo).

Če je o Porcjunkuli [2.] vročina, huda bo prihodnja zima.⁰

Če se avgusta po gorah kadi, kupi si kožuh za zimske noči.⁰

Če se megla zjutraj vzdiguje, slabo vreme napoveduje; če pa zemlja meglo posrka, lepo vreme na vrata trka.⁰

Če srpana veter zvedri, vreme še dolgo trpi.

Če velika maša mokri [15.], mala maša praši.

Če velikega Šmarna sonce peče, dobro vince v sod poteče.⁰

Kakor Jernej [24.] in zadnji srpan vreme ni, se vsa jesen drži.⁰

Lovrenc deževen nam vino sladi in ajda moč po njem dobi.

O Lovrencu mora biti pletev končana [ženske nesejo srpice, plevke k Sv. Lovrencu]. (Vinica, Krka.)

Orehe piškave stori rad dež na Janeza glave [29.].⁰

Po vremenu Jerneja se vsa jesen nareja.⁰

Rok [16.] išče otrok. Slana na Jerneja – gotovo bo zijala vrana.

Sonce srpana grozdje meči, z medom navdana ajda diši.⁰

Srpana če veter zvedri – vreme še dolgo trpi.

Podiranje stare Žage v Straži

Pohod na Krn

Uvod:

Od uredniškega odbora sem dobil nalogo, da kot udeleženec pohoda na Krn napišem nekaj vtisov. Zamislil sem se in spravil skupaj te vrstice, ki naj vam pričarajo glavne in stranske dogodke s te ture. Tako boste tisti najbolj vneti dolinci uvideli, da v hribih ni le eno samo matranje ampak tudi še kaj lepega in prijetnega.

Jedro:

Planinska sekcija Novolesa je tokrat organizirala dvodnevni pohod na Krn. 41 najbolj zagnanih planincev iz Novolesa in okolice se je v soboto zjutraj zbralo na avtobusu. Bili smo pisana družba, starostna razlika med najmlajšim in najstarejšim pa 40 let. Naš vodja Veselič Vinko nam je kmalu po odhodu iz Straže po mikrofonu povedal nekako takole: »Naša planinska pot bo potekala od slapa Savice v Bohinju na Komno (2,5 ure hoda), odmor, pot na sedlo pod Bogatinom (1,5 ure hoda). Kdor se bo želel povzpeti na Bogatin bo to lahko storil ostali pa bodo počivali na sedlu. Nato še 1,5 ure hoje do Krnskega jezera. Tu bomo v koči prespali. Sem že vse rezerviral, saj sem bil pred 14 dnevi že tam. Večerja – enolončnica brez pijače, prenočišče in zjutraj čaj. To je vkalkulirano v ceno izleta. Zjutraj bo vzpon na Krn 2245 m. Do tja je 2,5 ure. Lep razgled, saj bo lepo vreme. Vzpon ni nevaren, je pa visoko, zato upoštevajte navodila vodij. Ne trgajte gorskih rož, ne planike, lahko pa planinke. Utrujeni se bomo vračali v dolino Lepene, si ogledali izvir Soče. Ob postanku na Vršču se bodo najbolj vztrajni lahko še povzpeli na Mojstrovko. Nato pot domov, zjutraj pa na delo«.

Pozorno smo ga vsi poslušali saj smo si sproti ustvarjali sliko zadržane poti in razmišljali kam vse bo kdo lezel na vrh. Ko pa je dejal, da do Bohinjske Bistrice avtobus ne bo ustavil so najbolj žejni godrnjali. Vendar to ni pomagalo. V tem kraju smo nakupili v trgovini še nekaj hrane, pa tudi piva v steklenici in konzervi. Hiter izračun je namreč pokazal, da je razlika v ceni taka, da za dve pivi v dolini dobiš eno na Komni. Pravijo pa, da je na Kredarici pivo 5.000 din. Še dobro, da nimamo višjih postojank. Tako oborožene je šofer avtobusa odložil pred slapom Savica. Razdelili smo se v tri skupine in krenili proti Komni. To je lepa pot po gozdu vse do vrha Komne. Premagali smo jo v krajšem času kot piše na tabli. Ker je bila ura 11 so se že oglašali želodci in vsak je odprl svoj nahrbtnik. Tudi takratkega ni manjkalo za korajžo. Bolj z veseljem smo nadaljevali pot do sedla pod Bogatinom. Tisti z več kondicije smo se povzpeli na vrh Malega Bogatina, najbolj zagreti pa še na Veliki Bogatin, medtem ko so drugi počivali na sedlu.

Razgled z obeh vrhov je bil enkrat. Nebo brez oblaka je razkril čudovit pogled na vse vrhove Julijcev in Kamniških Alp. Pogled na visoki Krn nam je dal vedeti, da nas čaka naslednji dan še strm vzpon. Z vrha Velikega Bogatina smo že videli jezero v dolini, vendar bilo je daleč in 500 m nižje. Ves trud pri vzponu in oba vrhova je bil poplačan tudi ob pogledu na bogato rastlinje vseh vrst in barv. Posebej smo uživali ob šopih planik, ki jih ob poteh tako redko vidiš. Celo prešteli smo jih. Zaradi kontrole. Pot do jezera je nekako hitro minila. Tu so prišli na račun plavalci, ki so ob sicer hladnem in globokem jezeru vseeno zaplavali, drugi pa smo le namakali roke in noge in se tako osvežili. Da so tudi ribe v jezeru smo se prepričali na lastne oči. Sicer prav velikih nismo videli, so pa tudi male zelo hude – grizejo. Če ne verjamete se pojdite prepričat.

Ob enolončnici v koči in pivu smo se povseslili. Padla je ideja, da bi na Krnu opazovali sončni vzhod. Problem je bil le to, da vsi niso bili enakega mnenja, saj bi morali vstati zelo zgodaj. 15 kandidatov je vseeno bilo, zato smo se dogovorili, da se na skupnih ležiščih spravimo skupaj, da zjutraj ne bi vseh naenkrat zbudili. Vstati bi morali ob pol štirih, samo vprašanje je bilo kdo bo dežural ko pa ni bilo budilke. Pa se je našel nekdo, ki zjutraj vedno vstaja ob tem času ker se vozi na šiht. In ta dežurni je zatajil. Kasneje se je zagovarjal, da je večkrat pogledal na uro, nazadnje ob 3 uri 15 minut, pa si mislil, da lahko še malo potegne. Potegnil je toliko, da je bilo že štiri. Takrat pa uzbuna. Saj veste, kot pri vojakih. Ležiš oblečen, vse najnujnejše ob tebi, v temi ureditev in zbor. Ko se pred kočo prestejemo nas je le 10. Krenemo v zvezdno jasno noč. Z baterijo svetim spredaj, da se ne spotaknem ob kamnih a vseeno eden zastoka ko se udari ob koleno. Vendar ni nič hudega. Vzpenjamo se ob jezeru navzgor do planote in nato ponovno navkreber. Počasi se svita. Stene vrhov so sivo plave barve, malo kasneje, ko jih obsijejo prvi sončni žarki so vrhovi rumeni. V steni Krna nas obsije sonce. Le dobre pol ure prepozni smo, da bi uživali ob vzhodu sonca. Razmišljam, morda pa je vzšlo »prezgodaj«. V tem trenutku se za nekaj časa predamo sončnim žarkom. Mimo nas pride navzdol s palico starejši planinec in v pogovoru pove, da je bil na vrhu že ob tretji uri in da je namenjen na Komno. Povpraša za pot in še pove, da ima le pol pljuč vendar ga to le malo ovira. Občudujemo njegovo moč in voljo. Mislim si, malo

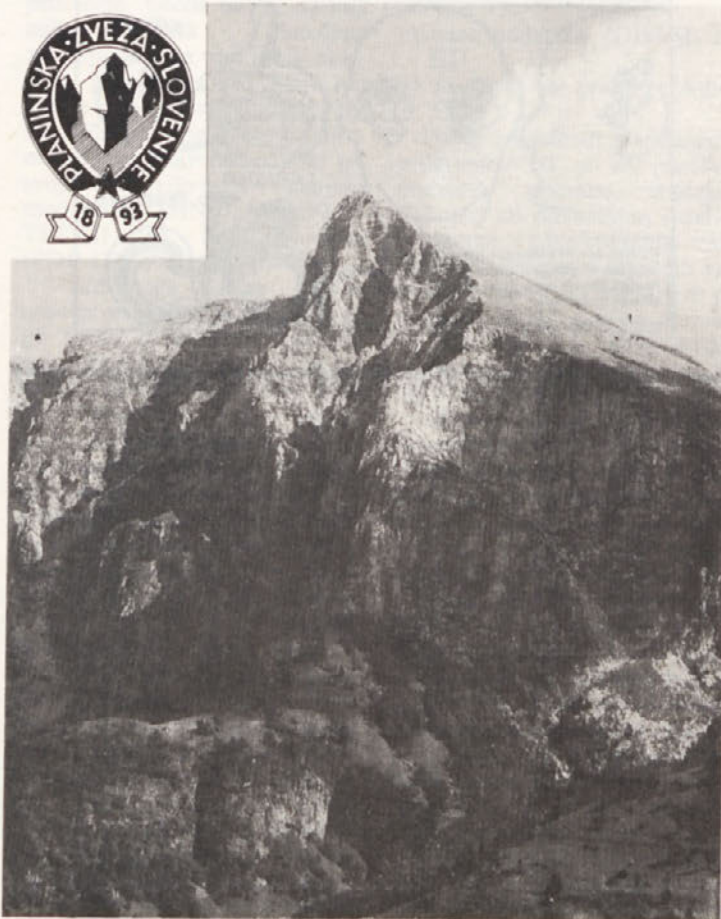
takih. Še pololnoma zdrave ne spraviš v gore. Nadaljujemo pot. Srečamo ovce, se z njimi »pogovarjamo« in ob sedmih smo na vrhu. Končno. Ampak kakšen razgled – neverjetno. Popolnoma jasno. Pod nami dolina Soče, hribi in meja onstran nje, Triglav, Jalovec in drugi vrhovi kot na dlani. Le morja ni videti, pa nič zato. Tedaj se spomnimo, da so naši sotrpini šele ob tej uri odšli iz koč. Lahko jim je žal za tem jutranjim razgledom. Sončimo se eno uro in opazujemo vrhove ki iz minute v minuto dobivajo drugačne barve. Težko je vse to opisati. Treba je pač doživeti. V zavetišču tik pod vrhom se podpremo, si damo »korajžo« in gremo navzdol. Prve naše najbolj vztrajne srečamo na sedlu pod vrhom. Ker smo v zavetišču pripravili napitek, ampak ta pravi z MARATONIKOM in vodo, ki smo jo prinesli na vrh, ponudimo opehane tovariše. Kar prileže se jim. Potolajimo jih da ni še daleč (malo se zlažemo v minutah, pa nič zato) in gremo narazen. Ta počasne srečamo nižje, povemo kako je bilo kaj še bo in se ločimo. Najbolj hitri so v dolini pri jezeru kmalu. Toda kam se sedaj dati. Dva, ki nista šla na vrh se kopata, drugi se sončijo in zdravijo žulje, dva igrata karte, mi pa komaj čakamo, da se ohladimo od zunaj in znotraj. Na soncu je tako vroče, da ni za vzdržati. V hladu pri koči si izpraznimo nahrbtnike in ko pridejo še vsi z vrha se po počitku in nabranih močeh spustimo v dolino Lepene kjer nas je čakal avtobus. Pot nas je vodila proti Vršču.

Vodja predlaga nagrado tistemu, ki bo recitiral tisto: »Bistra si hči planin... itd.«. Nihče se ne javi. Tudi sam razmišljam kako že gre celo besedilo, a se ne morem spomniti. Na koncu nisem vedel ali tudi nihče drug ne ve ali pa je bila nagrada (Coca Cola ali pivo) preskromna. Na žalost je ideja ostala le ideja. V teku smo osvojili izvir Soče in jo pili (eni spet pivo – menda mrzla voda ni dobra, mrzlo pivo pa). Medtem je imel šofer avtobusa problem z obračanjem vozila na polnem parkirnem prostoru. Na Vršču ni bilo nikogar, ki bi še lezel na Mojstrovko pa tudi pozno je bilo. V planinsko izkaznico udarimo žige, pri šanku hitro vsak nekaj spiže in na pot proti domu. Pevski zbor v zadnjem delu avtobusa nikakor ni mogel ujeti prave intonacije, zato smo zahtevali, da se vključi radio in Marjan Kralj. Tako vsaj vemo kaj kdo poje in nas ne bolijo ušesa (»pevci« naj mi oprostijo).

Zaključek:

Ne glede na dobljene žulje, bolečine v nogah, kolenih in trebuhu ter splošni utrujenosti smo bili vsi na pohodu enotni, da je bil izlet čudovit, vreme enkratno in da je novega potrebno kmalu organizirati. V hribih srečaš prijazne ljudi, ob kratkih postankih spregovoriš par besed z neznanimi in znanimi in tako pozabiš na vsakdanje skrbi. Za nas pregovor: »Ni nora gora, nor je tisti, ki gre gor«, ne velja. Prepričajte se sami. Kmalu bo priložnost za to. Ne bo vam žal.

Bojan

Izlet v Grčijo

Že v majskem glasilu smo vam s kratko informacijo predstavili osrednji letošnji izlet planinske sekcije ŠD Novoles – IZLET V GRČIJO Z VZPONOM NA OLIMP. Predprijavljenih novolesovcev je bilo 33, kar izpolnjuje pogoje za izvedbo izleta. Do optimalnega števila udeležencev tako manjka še sedem kandidatov. Menimo, da bo do 1. septembra, ko je zadnji rok za prijave, prispelo še teh sedem vlog, tako da bo za izlet vse nared.

Ker je informacija v majskem glasilu bila kratka in nepopolna, medtem pa je organizacijski odbor izleta pripravil natančen načrt, vam tokrat predstavljamo popolni opis z urnikom potovanja:

SOBOTA, 15. X. 1988

- 14,30 zborna mesto na avtobusni postaji v Novem mestu. Prevoz z avtobusom do letališča Pleso v Zagrebu.
- 17,10 prevoz z letalom do Skopja
- 18,15 odhod z avtobusom preko državne meje v Grčijo. Ob približno 23,00 prihod v grško obmorsko mesto PLAKA, postavitve šotorov in nočitev (250 km)

NEDELJA, 16. X. 1988

v jutranjih urah odhod z avtobusom do kraja LITOHOR in od tam vzpon do kočice pod OLIMPOM. Nočitev v koči.

PONEDELJEK, 17. X. 1988

Vzpon na OLIMP in sestop do LITOHORE, prevoz z avtobusom do PLAKA in nočitev v šotorih.

TOREK, 18. X. 1988

Vožnja do LARISE. Postanek za ogled mesta in nakupe. Pot od LARISE do TRIKALA in KALAMBAKA. (200 km) Ogled METEORE in spanje v kampu v KALAMBAKI.

SREDA, 19. X. 1988

Pot preko KOZANJA, prestop državne meje in prihod v BITOLO (250 km). Nočitev v šotorih ali v hotelu.

ČETRTEK, 20. X. 1988

Vzpon na PERISTER, sestop, odhod v OHRID in nočitev (60 km)

PETEK, 21. X. 1988

Ogled OHRIDA in STRUGE. Pot na POPOVO ŠAPKO (150 km). Nočitev v koči.

SOBOTA, 22. X. 1988

Vzpon na TITOV VRH, sestop in pot v SKOPJE (35 km) Nočitev v SKOPJU.

NEDELJA, 23. X. 1988

- 6,30 letalski prevoz preko Beograda v Zagreb
- 10,00 povratak z avtobusom domov

Kot je že v navadi si organizator pridržuje pravico spremeniti posamezne dele poti, če pride do kakšnih nepredvidenih sprememb, oziroma do neugodnih vremenskih razmer.

CENA!

Cena izleta je seveda posebno poglavje. V teh pogojih je težko določiti točno številko, predvidevamo pa, da se bo gibala med 250.000 in 270.000 din. V ceni so zajeti le stroški prevoza in nočitev pod šotori.

NAČIN PLAČILA!

Plačilo bo v treh obrokih. Prvi obrok bo potrebno nakazati do 1. 9. 1988 v višini 100.000 din na žiro račun 52100-679-13997 »ŠD Novoles«. Ostala dva obroka pa bomo odtrgali pri izplačilu OD v mesecih oktobru in novembru.

PRIJAVE!

Vse kandidate prosimo, da do 1. 9. 1988 dostavijo Kosmina Gorazd v KSS prijavi list, ter potrdilo o vplačilu prvega obroka.

OHRID

Ena od postaj na poti iz Olimpa

Prijavni list

Ime in priimek rojen
stanujoč
DO (TOZD).....
se nepreklicno prijavljam za izlet v Grčijo. Obenem izjavljam, da bom drugi in tretji obrok poravnal preko OD, oziroma z nakazilom, potrdilo o vplačanem prvem obroku pa bom priložil hkrati s prijavo.
Podpis

Sestanek udeležencev!

Drugi skupni sestanek vseh udeležencev odprave bo v **četrtek, 8. 9. 1988, ob 18,00**, v gostišču »LOKA« v Novem mestu. Dogovorili se bomo o vsem v zvezi z opremo in drugimi podrobnostmi izleta. Sestanek je za vse udeležence izleta obvezen!
Planinski pozdrav!

PS ŠD Novoles

TRIGLAV 1988

PS Novoles organizira tudi letos tradicionalni pohod novolesovcev na TRIGLAV:

Izlet bo v **SOBOTO in NEDELJO, 10. in 11. septembra 1988.**

POT: Odhod ob 5,00 (10. 9.) z avtobusne postaje v Novem mestu, preko Straže in Žužemberka do Mojstrane. Vzpon iz Mojstrane čez Kot do Staničeve kočice in naprej do Kredarice. Prenočišče v koči. V nedeljo vzpon na Triglav, ter povratak preko Uskovnice v Srednjo vas, kjer bo čakal avtobus. Vrnitev domov v večernih urah.

OPREMA: Obvezna planinska oprema, zaščita pred dežjem in seveda primerna kondicijska pripravljenost.

CENA: Za novolesovce 15.000 din za zunanje pa 20.000 din. (prevoz in nočitev)

PRIJAVE: Prijave z vplačilom do **torka, 6. 9. 1988**, zbirata Kosmina Gorazd v KSS in Veselič Vinko TSP – tel. int. 396. Število prijav je omejeno na 45.

Planinski pozdrav!

PS ŠD Novoles

ZAHVALA

V prometni nesreči je prenehalo biti srce našemu Šašu Avguštinu. Ob boleči izgubi ljubega sina se iskreno zahvaljujem sodelavcem in OOS TOZD TDP in TSP za podarjena venca, izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Anica in Jože Kučko

ZAHVALA

Ob smrti mojega dragega očeta Alojza Barbiča se najtopleje zahvaljujem sodelavcem iz Razvojnega centra in osnovni organizaciji sindikata za izraze sožalja in podarjena venca.

Janez Barbič

ZAHVALA

Ob smrti najinega dragega očeta Jožeta Drobniča se iskreno zahvaljujem OOS TOZD ŽAGA, TES in BLP za podarjene vence in sodelavcem za izrečeno sožalje, sodelavcem iz TOZD ŽAGA in TES pa tudi za denarno pomoč.

Iskrena hvala!

sinova: Edo in Slavko

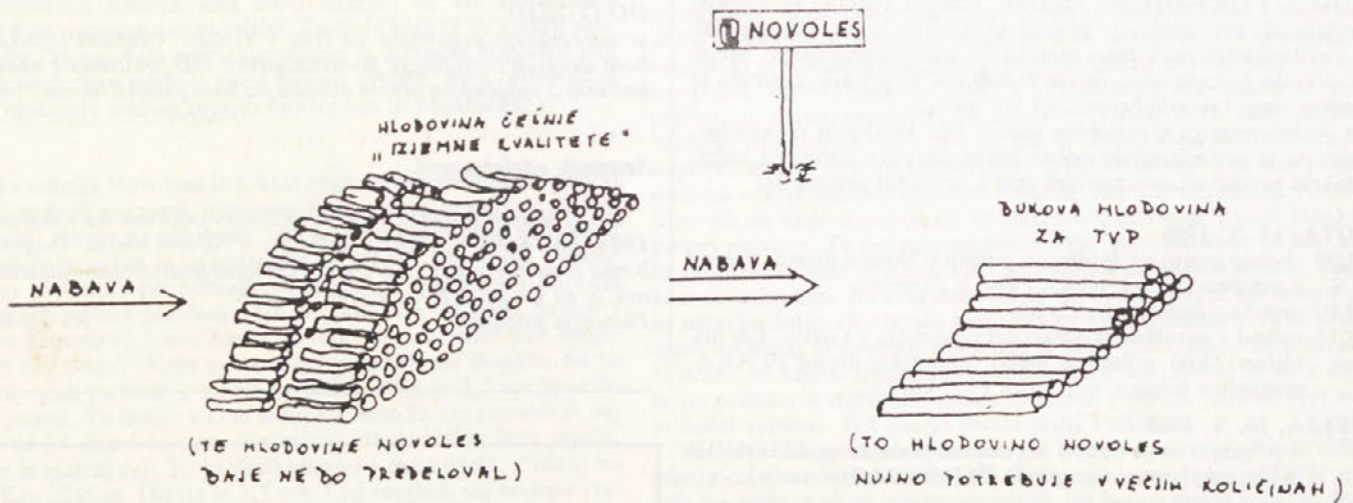
ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta JOŽETA ŠINKOVCA se iskreno zahvaljujem OO sindikata TOZD TSP za venec, ter sodelavcem lakirnice in tapetništva za venec in denarno pomoč.

Marica Irt

Nabavni rebus — iz RC

Primerne odgovore pošljite v uredništvo glasila. Najbolj »udarne« odgovore bomo objavili v naslednji številki gasila in jih nagradili.

Strd za potice popijejo Jerneja meglice.⁰

Veliki srpan kar ne skuha, tudi kimovec ne prekuha.⁰

Veliki šmaren brez dežja — sladko vince bo doma.

Vreme, ki ga Lovrenc naredi, celo se jesen drži.¹

Zrel grozd Jerneja dobiti — dosti bo sladkega vinca piti.¹

September — kimavec

Ako je na Ilja [1.] jasno gorkó, bo štiri tedne vedró.

Til oblačen, meglen, grda, deževna jesen.¹

Ako je na malo mašo [8.] lepó, bo potem dva meseca suhó.¹

Ako je Matevž vedren [21.], bo prijetna jesen.⁰

Ako na Mateja sonce sije, kmalu lepa jesen zasije. (Lom pri Tržiču.)¹

Ako je Mavricija [22.] jasno nebó, vetrovi po zimi hudo brijó.

Ako Mavricija sonce sije, pozimi huda sapa brije.⁰

Če Mihael [29.] v želodu leži, obilno s snegom božič gnoji.⁰

Če na Miholovo sever vleče, veliko zimo in sneg obleče.¹

Turnir v malem nogometu med TOZD DO Novoles

ŠD Novoles organizira turnir v malem nogometu za prvenstvo DO Novoles, v soboto, 10. 9. 1988, na nogometnem igrišču v Vavti vasi, s pričetkom ob 8,30

PROPOZICIJE:

- ekipe TOZD zastopajo izključno tekmovalci zaposleni v TOZD za katero nastopajo. Ob pričetku tekmovanja morajo to dokazati z izkaznicami DO Novoles. V nasprotnem primeru ekipa ne more nastopiti.
- igralni čas je 2 x 15 minut, igra se po pravilih NZS za mali nogomet
- nastopa se v športni opremi in v športnih copatih (igra v kopačkah ni dovoljena)
- ekipo sestavlja 6 igralcev in rezerve

PRIJAVE:

- prijave naj športni referenti TOZD ali kapetani ekip pošljejo do torka, 6. 9. 1988, v KSS — Kosmina Gorazdu — int. tel. 203.

- žrebanje bo v torek ob 13,00 v KSS. Vabimo vse vodje ekip, da se žrebanja udeležijo. V nasprotnem pokličite v sredo, da se seznanite z urnikom tekmovanja!

PRIZNANJA IN NAGRADE:

- zmagovalna ekipa prejme tradicionalni prehodni pokal in še pokal v trajno last, drugo in tretjevrščeni ekipi pa diplome
- pripravljen pa je tudi pokal za najuspešnejšega strelca tekmovanja

Lanskoletni zmagovalca tega tekmovanja je bila TOZD Žaga. Tekmovanje se bo upoštevalo tudi kot merilo za izbor igralcev, ki bodo zastopali DO Novoles na športnih igrah SOZD Uniles. Vabljeni!

Cene Moznik na morju.

Riše: Ivan Balog

